Poštnina plačana v gotovini

Delavnost Zveze komunistov v občini pred VIII. kongresom ZKJ

snežnik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE ILIRSKA BISTRICA

LETO III. ◆ ŠTEVILKA 6 JUNIJ 1964 CENA 20 DIN

Z OBČINSKE KONFERENCE ZK

V SOBOTO, 23. MAJA, JE BILA V ILIRSKI BISTRICI OBČINSKA VOLILNA KONFERENCA ZK. NAVZOČIH JE BILO 87 DELEGATOV IN ČLANOV OBČINSKEGA KOMITEJA ZK TER KOT GOSTJE SEKRETAR OMENJENEGA KOMITEJA ZKS TOVARIŠ BOŽIČ, ČLAN CK ZKS TOVARIŠ MALEŠIČ IN PREDSTAVNIKI OBČINSKIH KOMITEJEV SOSEDNJIH OBČIN.

Občinska volilna konferenca je bila sklicana z željo, da se oceni preteklo delo komunistov v vseh osnovnih organizacijah in hkrati nakaže nadaljnja aktivna predkongresna dejavnost. Okvirne osnovne smernice o predkongresni dejavnosti so dali že plenumi CK ZKJ in CK ZKS. Naša dolžnost kot članov Zveze komunistov je, da te smernice uporabimo v lastnem delokrogu.

Izčrpen uvodni referat sekretarja občinskega komiteja ZK Ilirska Bistrica tov. Albina Kureta in razprava po referatu sta osvetlila delo komunistov v naši občini z vsemi uspehi in neuspehi ter težavami.

Poudariti je treba, da se vsi nahajamo na poti vse večjega razvoja materialnih sil proizvodnodružbenih odnosov in sistema samoupravljanja. Prav zaradi tega razvoja je vloga komunistov še večja in pomembnejša. Naloge VI. plenuma CK ZKS so bile osnova diskusij in razprav v sleherni osnovni organizaciji ali aktivu ZK. Kot posebno uspešen uvod v predkongresno aktivnost komunistov naše občine pa so bili posveti z aktivi komunistov ostalih občin v okraju, z aktivi proizvodnih delovnih organizacij, s komunisti na vodilnih delovnih mestih v občini ter sodelovanje s člani okrajnega komiteja in CK ZKS.

Prav v tem času predkongresne aktivnosti se komunisti srečujemo s celo vrsto problemov, ki nakazujejo določena neravnotežja v naši komuni.

V bližnji preteklosti so se v naših gospodarskih organizacijah pojavili resni problemi in eksersi, v širšem obsegu pa so se pojavili problemi v zvezi z delitvijo dohodka, formiranjem in delitvijo proračunskih sredstev, v politiki štipendiranja in osebnih dohodkov nekvalificiranih delavcev itd. Značilna in pozitivna je ugotovitev, da so se začeli komunisti bolj poglabljati v analize vzrokov za nastale probleme, pričeli s širšimi razpravami o položaju znotraj delovnih organizacij s tem, da so k razpravam pritegnili tudi nekomuniste. To so vsekakor pozitivni prijemi in načini dela, ki sicer še niso odpravili vseh nerešenih vprašanj, so pa začrtali pot.

Zelo pomembno je to, da znajo komunisti pravilno oceniti svoje preteklo delo, da ocena sloni na strogi objektivnosti, kajti precenjevanje uspehov in podcenjevanje napak zna roditi nezaželjene in škodljive posledice. Z vsestranskim in objektivnim ocejnevanjem sedanjega družbenega razvoja morajo komunisti zainteresirati in politično razgibati slehernega delovnega človeka tako v gospodarski organizaciji kot v ostalih ne-

(Nadaljevanje na 2. strani)

PREDSEDNIK REPUBLIKE

Beograd, 22.IV 1964.

Zahvala tovariša Tita združenju borcev Ilirske Bistrice

UDRUŽENJU BORACA NOR-a
OPŠTINE
ILIRSKA BISTRICA

Srdačno zahvaljujem na pozdravima koje ste mi uputili sa godišnje konferencije vaše organizacije.

Drugarski pozdravljam borce narodnooslobodilačkog rata opštine Ilirska Bistrica sa željom da svoju aktivnost i dalje uspješno razvijaju.

Tito

SPOMIN NA 4. JUNIJ 1942

Članek berite na 2. in 3. strani

Tudi mladina bistriške komune je poslala pozdrave tovarišu Titu

ČEPRAV LETOS NI POTEKALA ZVEZNA ŠTAFETA SKOZI NAŠO OBČINO, JE MLADINA VSEENO PREKO LOKALNE ŠTAFETE POSLALA TOVARIŠU TITU NAJLEPŠE ŽELJE ZA NJEGOV 72. ROJSTNI DAN. ŠTAFETA, KI JO JE ORGANIZIRAL OBČINSKI KOMITE ZM, JE ŠLA NA POT 12. MAJA IZ PODGRADA SKOZI HARIJE, ILIRSKO BISTRICO, KNEŽAK IN BAČ DO VILHARJEVEGA GRADIŠČA NA KALCU, KJER JO JE SPREJELA MLADINA POSTOJNSKE OBČINE. TA JE ŠTAFETO NESLA DALJE VSE DO RAZDRTEGA, KJER SE JE 13. MAJA PRIKLJUČILA ZVEZNI ŠTAFETI.

ŠOLSKA IN DELOVNA MLADINA, PREDSTAVNIKI JLA IN AVTO-MOTO DRUŠTVO SO S SKUPNIM SODELOVANJEM SPREMLJALI IN POZDRAVILI ŠTAFETO POVSOD, KJER JO JE VODILA POT. V PODGRADU, PRED TOVARNO LESONITA, OSNOVNO ŠOLO V ILIRSKI BISTRICI TER NA KALCU JE ŠOLSKA MLADINA V SODELOVANJU S PREDSTAVNIKI JLA PRIPRAVILA PROGRAME TER ZAŽELELA TOVARIŠU TITU, DA BI NAS ŠE DOLGO TER USPEŠNO VODIL.

BOJAN BROZINA

(Nadaljevanje s 1. strani)

gospodarskih dejavnostih. Vse komuniste je treba usposobiti, da bodo znali uveljavljati svojo vodilno vlogo in odpravljati zastarele in preživele nazore birokratizma, malomeščanske mentalitete in rutinersko prakticističnega dela. Predpogoj za to je vsekakor večja angažiranost članov ZK s tem, da ne bodo samo izvrševalci stališč in sklepov večjih forumov, temveč morajo sami v lastni praksi pokazati sposobnosti samostojnega dela in odločitev.

Bistveni napredek in uspeh pa se kaže v tem, da je občinskemu komiteju in vodstvu osnovnih organizacij uspelo usmeriti aktivnost komunistov k lastnemu problemu gospodarskega razvoja, delitvijo dohodka, sistemu samoupravljanja, politiki štipendiranja novih kadrov itd. Osnovni namen teh prizadevanj je bil, pregnati iz zavesti ljudi zastarelo miselnost, da komunisti le ukazujejo in dokazati, da je vloga komunistov v pomoči pri odpravljanju težav in problemov, s katerimi se srečujemo v vsakdanjem življenju.

Osnovna organizacija se bo morala posvetiti idejnopolitičnim in socialističnim problemom, pri tem pa vsekakor vzporedno zasledovati vse vrste dogajanj v sklopu delovne organizacije.

Primeri iz naše prakse nam marsikaj povedo. Pri reševanju problemov delamo komunisti mnogokrat napake, da posvečamo večjo pozornost posledicam, namesto, da bi iskali vzroke za nastale težave. Naša prizadevanja morajo biti usmerjena v reševanje širših problemov in sproščenje v drobne administrativne napake ne sme biti naš cilj.

Boj za nadaljnji napredek socialističnih, družbenih in ekonomskih odnosov, boj proti resnim deformacijam, boj za poglabljanje samoupravnega sistema ter za idejno in politično izpopolnjevanje so naloge, ki stoje pred zvezo komunistov in njenimi člani. Svojo aktivnost mora razvijati ob čim tesnejšem sodelovanju z ostalimi družbeno-političnimi organizacijami kot so SZDL, sindikat, mladina ter z delavskimi sveti, občinsko skupščino in njenimi organi.

Ni dovolj, če smernice na sestanku samo prečitamo, a pri tem ne poiščemo načina aplikacije teh smernic v našo prakso. Tega se moramo neprenehoma zavedati, če hočemo na današnji stopnji materialne baze in sistema samoupravljanja ter delitve dohodka odigrati tisto vlogo, ki nam jo program ZKJ nalaga.

Nadaljnje vprašanje, ki postaja vse bolj aktualno, je prilagajanje metode dela sedanji stituaciji. Še vedno nismo uspeli priti k sproščenosti ter odkritosrčnosti pri reševanju posameznih problemov. Prav v tej rezerviranosti in strahu do izražanja svojih mišljenj tiče korenine neaktivnosti komunistov. Vse preveč je še utrjeno mnenje, da se mora komunist podrejati drugim komunistom, ki so na višjih položajih in to je napačno. Cilj vseh komunistov, ne glede na položaj je isti, to je idejno politična borba za napredne dosežke v gospodarskem kot političnem razvoju naše socialistične družbe.

Razprave osnovnih organizacij morajo biti konkretne in dobro pripravljene. Temu vprašanju so se zadnje čase posvetili tudi posamezni člani občinskega komiteja in izkazalo se je, da je pomoč v tej smeri koristna in potrebna.

Dnevni redi sej morajo biti preštudirani. Vsebujejo naj probleme širšega značaja in ne drobnarij, s katerimi se samo čas izgublja. Prav tako si morajo osnovne organizacije prizadevati, da osvajajo dobre in logične sklepe občinskega komiteja, če hočemo obdržati enotnost organizacije ZK.

V zvezi s kadri in s kadrovsko politiko je treba omeniti, da je eden od resnih problemov, ki ga moramo reševati organi samoupravljanja, skupščina in druge organizacije tudi politika štipendiranja. Zasledovati in razumeti je treba materialno osnovo našega študenta, od katerega pričakujemo, da bo po končanem študiju zasedel odgovorno mesto v podjetju, ustanovi ali zavodu. Hkrati s tem pa je potrebno skrbeti za nenehnim strokovnim izobraževanjem zaposlenega na delovnem mestu, ker le tako bomo kos novim načinom proizvodnje, ki jih porajajo novi tehnološki postopki. Tu je nanizanih le nekaj bistvenih točk, ki jih je obravnaval uvodni referat na konferenci. V razpravi so se diskutanti dotaknili nekaterih zelo pomembnih problemov tako v organizacijskem pogledu kot v širšem delovanju komunistov.

V organizacijskem in vsebinskem delu osnovnih organizacij Zveze komunistov je v lanskem letu prišlo do organiziranega programskega dela. V kakšni meri se je povečala aktivnost Zveze komunistov, nam lahko ilustrirajo podatki o novosprejetih članih. V letu 1963 je bilo v vseh 25 osnovnih organizacijah sprejetih 17 novih članov, medtem ko je število istih do konca marca letos znašalo 39, (21 delavcev, 12 uslužbencev in 5 ostalih).

Pomanjkljivost se kaže tudi v tem, da se še marsikje ne obravnava sočloveka kot enakovredno osebnost. Še posebno kritično je nezaupanje komunistov do nekomunistov, namesto, da bi prav komunisti vzbujali čim večje zaupanje ljudi do konceptov in programa ZKJ. O tem se na sestankih sicer mnogo govori, toda vse preveč je govora, medtem ko dejanja ne sledijo. Kako pomanjkljiva je aktivnost komunistov, nam prav nazorno priča anketa med člani delavskih svetov, v kateri je 20 % anketiranih odgovorilo, da na seji delavskega sveta molčijo, ker ne znajo lepo govoriti, da problemov ne razumejo zaradi kompliciranega načina podajanja, 30 % jih smatra, da je vse prav, 10 % se jih enostavno boji govoriti, 10 % pa pravi, da je itak vseeno, če kaj predlagajo ali ne. Prav ta anketa, ki je vse prej kot ugodna, nam komunistom postavlja pomembno nalogo pri bližnjih volitvah novih delavskih svetov. Kadrovanje mora biti kar se da smotrno proučeno, saj delavski svet ni le formalen organ, ki le glasuje, ampak se mora vsak član zavedati, da se sam odloča o tem, za kaj bo glasoval.

Še in še bi lahko naštevali probleme in naloge, pred katerimi se nahajajo komunisti v svoji predkongresni dejavnosti, toda sami moramo najti svoje mesto in konkretno problematiko. Proučujemo pojave, ki se porajajo v sedanjem sodobnem in hitrem razvoju družbeno-ekonomskih procesov. Le tako se bomo izognili nevarnosti, da nas omenjeni procesi prehitijo in ogrozijo načrtnost našega delovanja.

Spomin na

Bila je prva nedelja v oktobru leta 1942. Sončen dan je privabil ljudi na cesto. Tudi balinišča so bila polna igralcev in opazovalcev. Gostilničar Mate v Il. Bistrici je nosil pijačo kar na prosto. V gostinski sobi je bila zasedena le večja miza v kotu. Okoli nje so sedeli z dvema domačinoma Branko in Jadran iz Topolca, dva tovariša, ki sta se oglašala s hrvatskim naglasom iz Permanov in Jelšan in srednje visok fant, ki je bil tujec. Šepetaje in razgibano je tekel razgovor. To je bil prvi sestanek vodstva OF v Il. Bistrici. Vodil ga je Franc Benčan, študent filozofije in inštruktor CK KPJ. Poslal ga je s priporočilnim pismom Vito Kraigher. Njegova naloga je bila, da pregleda delovanje OF na našem območju in da pomaga pri ustanavljanju prvih odborov. Pri nas je OF že delovala in tudi literaturo v hrvatskem jeziku smo prejemali preko Reke s pomočjo prisotnih tovarišev iz Permanov in Jelšan. Toda zelo smo bili veseli, ko nam je tov. Benčan bolj podrobno razložil naše delo. Povedal nam je, kako moramo postaviti po vaseh zaupnike, iz katerih bodo pozneje zrasli prvi odbori. Obljubil nam je, da bo poskrbel, da bomo poslej prejemali literaturo v slovenskem jeziku, da bodo naši ljudje bolje razumeli. Sklep sestanka je bil, da skličemo podoben posvet tudi v Podgori, v Brkinih in drugod.

Pred nami so ves čas stali kozarci polni vina, ki se jih pa ni nihče dotaknil, dokler niso začeli prihajati drugi gostje v gostilno. Zunaj se je z večerom spustil hlad in tiste, ki so bili brez jopičev, je začelo mraziti. Pogovor smo obrnili na druge stvari, počasi izpraznili kozarce in se začeli v dvojicah razhajati. Nihče drug razen prisotnih na sestanku ni niti posumil, da se organizira tudi pri nas moč, ki bo pomagala zrušiti fašizem, ki je bil takrat na svojem vrhuncu, ki je poniževal slovenski življ, ga zapiral in ga tlačil ter hotel potujčiti, izseliti in uničiti.

Minilo je nekaj mesecev in v deželo je prišla pomlad. Organizacija se je razširila in mladina je začela odhajati v gozdove. Pri Ambrožiču pod Ostrožnim brdom so partizani napadli karabinerje. Po tej akciji so šli na Nanos. Okupator je zdivjal. Začel je streljati prve talce in požigati posamezne domačije. Toda upor se je z nezadržno silo širil. Nanos skriva v sebi tiste, ki so se upali s puško v roki upreti tisočkrat močnejšemu sovražniku. Nič ni pomagalo, da je okoli Nanosa postavil sovražnik vse svoje sile in poklical na pomoč vojaštvo iz vseh okoliških vojašnic, tudi iz Il. Bistrice. Besni oficirji so se zaklinjali, da bodo sedaj ujeli in pobili vse tukajšnje partizane. Res so jih nekaj prijeli, med njimi Čekada iz Male Bukovice in 18-letnega Brankovega brata, ki so ju pozneje v Rimu ustrelili. Padel je kot mitraljezec tudi mladi Krešević iz Topolca. V glavnem so se vsi ostali rešili iz obročev. Sovražnik je bil razočaran. Ljudstvo se je oddahnilo.

Čez nekaj dni je prišla vest, da so partizani v dopoldanskih urah napadli in razorožili močno sovražnikovo postojanko blizu čuvajnice pri Mali Bukovici. Osem mladih smelih fantov je napadlo ob belem dnevu številčno mnogo močnejšo in do zob oboroženo skupino. Oficirje so odpeljali neznano kam. Vojaki pa so jim morali izročiti orožje in škornje. Vse to se je zgodilo dobre tri kilometre od Il. Bistrice, kjer so imeli Italijani več tisoč mož posadke. Tovariši Drago, Jadran in Dušan, ki so poznali vsak grm na tem terenu, so se z ostalimi, ki niso bili iz neposredne bližine, zadovoljni vračali proti Studeni gori, da bi sovražniku zmešali sled, nato so šli čez Malo Bukovico mimo Gornjega Zemona nazaj pod Snežnik, kjer so se takrat zadrževali.

Italijani so poklicali na pomoč črnosrajčnike iz Reke in vojaštvo iz drugih postojank. Pridrveli so s kamioni in drugimi prevoznimi sredstvi ter šli v Dolenjskem potoku mimo v grmovju ležečih in sedaj dobro oboroženih partizanov.

Zaradi konspiracije so partizani menjali svoj sedež. Preselili so se v šembijske gozdove. Vodil jih je Drago Maslo. Imeli so nalogo poizvedeti, kako močna je fašistična postojanka v Košani. Med potjo je po svojih obveščevalcih izvedela, da se je nastanila v Merečah sovražna postojanka, ki je imela nalogo, da straži železniški most in nadzira železnico od Kilovč do Il. Bistrice in poizveduje za partizani in delovanju OF. Patrola je ugotovila, da bo postojanka ovirala nemoten prehod čez železnico ter delovanje OF na tem terenu.

SVOBODNE AKTIVNOSTI IN ORGANIZACIJE NA OSNOVNI ŠOLI DRAGOTINA KETTEJA

LETO TEHNIČNE KULTURE

JUGOSLOVANSKE PIONIRSKE IGRE

Od 29. novembra 1962 do 25. maja 1964 poteka akcija na vseh šolah Jugoslavije pod nazivom »Leto tehnične kulture — jugoslovanske tehnične igre«. Akcija poteka v tesnem sodelovanju z Ljudsko tehniko.

Namen akcije je razvijati v mladih ljudeh veselje do tehnike in njenih dosežkov. Znanje, ki si ga pridobivajo učenci, nedvomno zelo pripomore k splošnemu razvoju ter jim bo s pridom služilo pri nadaljnjem delu ali študiju.

V okviru jugoslovanskih pionirskih iger se prirejajo različna predavanja in razstave, tako občinske, okrajne, republiške in zvezne.

Tekmovanje mladih tehnikov Jugoslavije v zveznem merilu je bilo 15., 16. in 17. maja letos.

Okrajno predtekmovanje je bilo 21. aprila v Kopru. Obsegalo je naslednja tekmovalna področja:

1. avto-moto tehniko;
2. brodarsko modelarstvo;
3. letalsko modelarstvo;
4. gradbeništvo;
5. elektrostrojništvo;
6. radioamaterstvo;
7. fotografsko tehniko;
8. kmetijsko tehniko.

V naši občini smo ustanovili odbor JPI, ki je vodil celotno delo na tem področju. Program, ki si ga je določil, je skoraj v celoti izpolnil.

Nova šola v Ilirski Bistrici v pomladnem zelenju

Odprli smo javno razstavo tehničnih izdelkov v izložbi trgovine »Jelka«. V njej so razstavljeni predmeti vseh osemletk v občini.

Da bo tehnični pouk na šolah dobil mesto, ki mu pripada, smo sklenili, da bomo načrtno zbirali material za tehnični pouk v podjetjih. S tem bo odpadlo trkanje posameznih šol na vrata raznih podjetij, tehniška vzgoja pa bo postala sestavni element izobraževanja v osnovni šoli.

Iz ilirskobistriške osemletke smo se udeležili okrajnega tekmovanja mladih tehnikov v dveh panogah, v letalskem modelarstvu

(Nadaljevanje na 10. strani)

4. junij 1942

Sklenili so, da se postojanka razoroži in uniči. V zgodnjih jutranjih urah so postojanko napadli, ker pa se nekateri niso hoteli predati, so proti prvotnemu namenu začeli streljati. Dva sovražnikova vojaka sta bila ubita, eden pa ranjen. Patrola je odnesla s seboj vse orožje in drugo opremo ter nadaljevala pot.

Bil je zopet lep sončen praznično dan, 4. junij leta 1942. Tudi tega dne so balincali pri Matetu. Mimo so drveli kamioni reških črnosrajčnikov v smeri proti Bitnjam. Baje so prišli tudi skvadristi iz Trsta. Za njimi je šla tudi italijanska vojska. Na balinišču ni bilo tiste razigranosti kot običajno. Gledalci ne dajejo pripomb kot po navadi. Nad vsemi je ležala nekakšna mora in vsak se je pri sebi spraševal, kaj to pomeni. Kaj se bo zgodilo? In pogled ljudi se kradoma obrača v smer, kjer so osovražene uniforme izginile.

Desno od Premskega gradu se je začel valiti gost dim. »V Bitnjah gori!« Dima je bilo vedno več. Goreli sta že obe Bitnji. Kar naenkrat se pokaže dim tudi v Kilovčah in na Ratečevem brdu.

Iz teh dveh vasi so pred kratkim odpeljali fašisti vse moške od 16. do 70. leta ter jih imeli zaprte v Neverkah. V obeh vaseh je bil že postavljen odbor OF, ki je dobro deloval.

Kmalu zatem so začele goreti še vasi Mereče, Podstenšek in Podstenje. Opazovali smo vse to brez besed. Ko se je začel valiti dim iz posameznih hiš, je skoraj istočasno zadonela tudi močna eksplozija. Takoj smo vedeli, da zažigajo poslopja z vžigalnimi bombami.

Ko smo z balinišča opazovali, kako uničujejo premoženje nedolžnih ljudi, ki so marljivo ustvarjali več rodov, je nekdo besno zaklel in vrgel kroglo ob tla. Za njim drugi in tretji. Igro so prekinili kar v sredini, nikogar ni več mikalo igrati. Ko je prišel nekdo iz nasprotne strani in ni videl, kaj se godi, ter vprašal, zakaj ne igrajo, bi mu nekdo kmalu vrgel kroglo v glavo. Zadrl se je na njega: »Ali ne vidiš, kaj te svinje delajo?« Nikogar ni bilo med nami, ki ne bi sočustvoval z vaščani požganih vasi in vsak je pokazal gnev, ki ga je čutil do fašizma. Vzdušje je bilo tako napeto in prisotni tako enotni, kot še nikoli. Besed je bilo zelo malo, le semtertja kakšna kletev ali vzdih.

Dolgo smo tako opazovali in ugibali, kdaj jim bo dovolj. Ali se bodo znesli še nad kakšno vasjo? Kmalu pa smo opazili, da vozijo kamioni nazaj. Na njih so bili prebivalci požganih vasi. Vsi od starčkov do otrok. Te ljudi so strpali na kamione, kakršne so prijeli. Niso jim dovolili, da bi se preoblekli in niti da bi vzeli kaj s seboj. Marsikje so fašisti naropali, kar jim je bilo po godu (meso, obleko, perilo). V večini hiš pa je vse zgorelo.

Živino so požigalci odpeljali s seboj v Il. Bistrico, kjer je na prostem tulila lačna in žejna. Njihovi stražarji pa so streljali v zrak, da so si ponoči preganjali strah. V prihodnjih dnevih so se živine rešili. Nekaj je šlo v zakol, drugo so poslali na italijanska posestva ali pa jo uporabili kot vprežno živino. Tudi psi so žalostno zavijali, ko so iskali svoje gospodarje.

Tega dne so požgali 106 stanovanjskih in 102 gospodarski poslopji. Iz Neverk so pripeljali vse moške iz Kilovč in Ratečevega brda in jih 24 postrelili pod Kilovčami, druge pa odpeljali v internacijo. V Bitnjah so ustrelili dva domačina in dva tujca, ki sta se slučajno nahajala tam. V Merečah so ustrelili mladeniča, ki se je ravno vrnil domov iz mlekarne, kamor je peljal mleko. V Smrjah so prijeli 18-letnega Josipa Čeligoja iz Topolca ter kmeta in družinskega očeta Pecmana iz Smrj, ki je pasel krave. Oba so naslednjega dne obesili na trgu v Il. Bistrici. V internacijo so odgnali 462 oseb iz požganih vasi. Čez par dni so obesili na Mali Bukovici še dva brata Grkova in nekega natakarja iz Il. Bistrice, ki je bil doma iz Reke.

V teh dneh so si fašisti nakopali sovraštvo naših ljudi in še tistih, ki so bili do takrat politično mlačni, so se zavedli in s prezirom gledali okupatorja, ki je dosegel ravno nasprotno od tistega, kar je nameraval.

Okupator je hotel s požigi in pokoli zastrašiti naše ljudi in uničiti delovanje OF. Dosegel pa je samo sovraštvo in prezir. Četa, ki je do takrat štela 24 borcev, se je tiste dni povečala na 60 partizanov. Aktivisti so začeli bolj previdno, zato pa bolj vztrajno organizirati po vaseh, tako da je bilo ob razpadu fašizma skoraj v vsaki vasi že postavljen odbor OF.

SAMOUPRAVA *naših* OBČANOV

S seje Skupščine občine

Na seji obeh zborov skupščine občine, dne 16. maja, so odborniki v obsežnem 16 točk obsegajočem dnevnem redu obravnavali nekaj pomembnih vprašanj.

O DELU UPRAVNIH ORGANOV

Tajnik skupščine občine je v svojem poročilu izčrpno prikazal delo upravnih organov s posebnim poudarkom na nekatere spremembe, ki jih je prinesla nova ustava. A teh sicer ni mnogo, se pa močno opažajo prenosi pristojnosti z višjih upravnih organov na nižje t. j. občinske.

Delo upravnih organov se je spremenilo tako po vsebini kot po obsegu. V zadnjem času je bilo opravljenega precej dela, poročil, elaboratov, analiz in drugih dokumentov za druge predstavniške in politično-izvršilne organe, kar precej ovira normalno lastno delo upravnih organov. V ilustracijo naj navedemo le to, da je bilo samo v marcu mesecu razmnoženih takih dokumentov za 35.000 strani.

Po novi ustavi se je obseg pristojnosti upravnih organov občine močno povečal. V celoti je bila prenešena pristojnost invalidskih zadev, gradbenih zadev in gradbene inšpekcije, premoženjskih zadev, statistične službe in dokumentacije, službe cen, delovnih razmerij in inšpekcije dela, gozdarskih zadev z inšpekcijo itd. Največ pristojnosti pa je bilo prenešenih na področju notranjih zadev, kar je terjalo ustanovitev upravnega odbora in namestitev novih uslužbencev.

Trenutno je od 77 sistematiziranih delovnih mest zasedenih 73 in s tem pride na enega uslužbenca uprave 213 občanov.

Poleg administrativno-tehničnih del in drugih opravil, so upravni organi lani obravnavali 11.468 zadev nanašajočih se na občane, delovne organizacije in druge institucije.

Nadaljnje odprto vprašanje je služba pravne pomoči, ki je organizacijsko urejena in pa personalno. Namen službe je nuditi občanom in organizacijam vse vrste pravne pomoči. Lani je bilo obravnavanih 358 zadev. V želji, da se poveča učinkovitost službe, je potrebno zaposliti diplomiranega pravnika, s čimer bo rešen tudi urnik dopoldanskega poslovanja. Poleg tega pa se že vršijo dogovori z osebo, ki je pripravljena odpreti v Ilirski Bistrici advokatsko pisarno.

DELO SVETOV SKUPŠČINE OBČINE

Lani je v okviru občinske skupščine delovalo naslednjih 8 svetov:

1. svet za občo upravo in notranje zadeve;
2. svet za prosveto in telesno kulturo;
3. svet za šolstvo;
4. svet za socialno varstvo in zdravstvo;
5. svet za družbeni plan in finance;
6. svet za gozdarstvo;
7. svet za kmetijstvo in gozdarstvo;
8. svet za stanovanjske in komunalne zadeve.

Vsi sveti štejejo 68 članov, v katerih so 4 republiški poslanci in 23 odbornikov občinske skupščine. Lani so imeli vsi sveti skupaj 39 sej, na katerih je bila povprečna udeležba članov 71 %. Najbolj aktiven je bil svet za družbeni plan in finance s 128 obravnavanimi zadevami, medtem ko se je v letu 1963 najslabše izkazal svet za prosveto in telesno kulturo, ki je zaradi nesklepčnosti moral celo prelagati sklicane seje.

Iz zapisnikov sej svetov se da potegniti ugotovitev, da so sveti k vsem problemom in zadevam pristopali z vso resnostjo in prizadevnostjo. Podali so mnogo koristnih predlogov ter rešili v lastni pristojnosti veliko zadev. Zadeve, ki sodijo v pristojnost skupščine so bile dobro pripravljene in razčiščene, tako da je v preteklem letu skupščina zavrnila oziroma spremenila samo tri predloge svetov.

Lepi, toda zapuščeni Brkini

Vem, dragi Bistričani, da boste dejali, kaj neki se ti Brkini toliko oglašajo.

Toda vedite, da so Brkini prav lepi in zanimivi, le da malokdo zaide k nam. Zapuščeni smo, še Snežnik bolj poredko piše o nas. Naj vas zopet spomnim, da potrebujemo v Pregarjah avtobusno

Pisma bralcev

zvezo. Če ne bi bili tako odrezani od sveta, bi marsikdo ostal na zemlji in ne bi iskal dela po tovarnah, zemlja pa bi bila bolj obdelana.

Zadnjič so naši učenci — pevci čakali na avtobus, kakor je bilo domenjeno, da jih bo odpeljal na občinsko revijo mladinskih pevskih zborov. Pevci so čakali, toda avtobusa ni bilo.

Ali ima prav Bezačov Franc, ko pravi, da tudi po potresu večina Bistričanov in organizacij prav dobro spi?

B. M.

IZ DELOVNIH KOLEKTIVOV

UGODNI GOSPODARSKI REZULTATI, DOSEŽENI V PRVEM TROMESEČJU LETOŠNJEGA LETA

DS in UO podjetja »TOPOL« sta pred kratkim analizirala dosežene gospodarske rezultate prvega tromesečja letošnjega leta.

Gibanje proizvodnje nam kaže porast produktivnosti pri vseh sortimentih razen v obratu SEDEŽI zaradi odpovedi inozemskega kupca in v zabojarni zaradi zmanjšanega obsega delovne sile.

Finančni plan podjetja je prekoračen za 6 %, primerjava z istim obdobjem lanskega leta pa nam kaže, da je skupni uspeh podjetja večji za 32,5 %. Izkoriščanje surovin je ugodno in se giblje nad planiranim odstotkom; to velja za furnir kot za rezan les. Porast izkoriščanja je nastal predvsem pri tistih sortimentih, katerih poraba je največja.

Realizacija prvega tromesečja napram istemu obdobju lanskega leta je večja za 29,9 %. Letošnji plan prodaje pa je presežen za 1,5 %. Osebni dohodki zaposlenih so v stalnem porastu, kar je tudi odraz boljših proizvodnih uspehov, doseženih v tem obdobju. Povprečno so osebni dohodki porasli za 32,6 % napram istemu obdobju lanskega leta, kar je v skladu z doseženo produktivnostjo dela. Dejansko opravljene ure so večje le za 2 %, izostanki od dela pa so se zmanjšali za 10,5 %.

C. K.

ILIRIJA SE JAVLJA

Marsikdo se je verjetno začudil ob spremembi lastništva naših mlečnih restavracij. Da bi vam to lahko obrazložil, sem se za nekaj časa pomudil v Iliriji, kjer so mi o tem povedali naslednje:

10. aprila so od KIK prevzeli vse mlečne restavracije. KIK sam jih po zakonu ni več mogel imeti, ker ni niti gostinsko niti preskrbovalno podjetje. Od občinske skupščine so že dobili dovoljenje za preureditev teh lokalov iz kavarniškega tipa v delikatesne obrate s posebno opremo in z delikatesnim blagom.

Tako bodo letos izvršili adaptacijo v mlečni restavraciji v Trnovem s tem, da bo prodajni pult razširjen vzdolž cele stene ob kuhinji, oziroma skladišču. Tam, kjer je sedaj pult, bodo postavili mize za postrežbo stoje. Tako ali približno tako bodo preuredili tudi ostale mlečne restavracije, ki bodo tako le še obogatile svoje poslovanje.

Podjetje Ilirija gradi nove prostore za poslovalnico s trikotažnimi izdelki v Prešernovi ulici.

V kratkem nameravajo graditi v kooperaciji s stanovanjskim skladom občine poslovno-stanovanjsko hišo ob Cankarjevi cesti pri pošti. O njihovih načrtih bomo obširneje poročali v eni naših naslednjih številk.

-ko.

DELAVSKI SVET KIK SPREJEL SVOJ STATUT

11. maja je DS kolektiva KIK obravnaval še nekatere pripombe članov kolektiva k statutu in ga dokončno tudi sprejel.

Sprejet je bil tudi sklep, da se statut čimprej izpopolni s pripombami, ki so bile dane in takega razmnoži v toliko izvodih, kolikor je zaposlenih. Tako ga bo dobil lahko sleherni član kolektiva.

Ravno tako so sklenili, da bodo pristopili k uskladitvi pravilnikov in poslovnikov, ki jih predvideva statut.

I. Š.

ZAKLJUČENA SINDIKALNA ŠOLA KIK

V Kmetijsko industrijskem kombinatu v Ilirski Bistrici so v prvi polovici tega meseca zaključili sindikalno šolo I. stopnje.

Šola je bila organizirana za člane organov upravljanja in vodstev družbeno-političnih organizacij iz KIK.

Trajala je 3 mesece, predavanja so bila po 2-krat tedensko. Obiskovalo jo je povprečno od 20 do 25 slušateljev. Med predavatelji na šoli so bili člani republiškega sveta sindikatov Slovenije, predaval pa je tudi tovariš profesor ing. Gerl.

V jeseni bodo nadaljevali z II. stopnjo za iste slušatelje.

Vsekakor gre priznanje kolektivu, ki je uvidel potrebo po dopolnilnem družbeno-ekonomskem izobraževanju svojih članov in v ta namen predvidel tudi potrebna sredstva.

I. Š.

Upravni odbor tovarne Lesonit Ilirska Bistrica

Razpisuje

v smislu določil temeljnega zakona o štipendijah (Uradni list FLRJ, št. 32/55) in na podlagi 5., 7. in 8. člena pravilnika o štipendijah naslednje štipendije:

1 štipendijo za študij na ekonomski fakulteti;
4 štipendije za študij na ekonomski srednji šoli;
6 štipendij za študij na srednji tehniški šoli, lesno industrijske stroke.

Kandidati naj pošljejo pismene ponudbe kadrovski službi tovarne Lesonit Ilirska Bistrica, najkasneje do 30. junija 1964.

Tovarna »LESONIT«
ILIRSKA BISTRICA

PRED VOLITVAMI V ORGANE SAMOUPRAVLJANJA

PO TEMELJNEM ZAKONU O VOLITVAH DELAVSKIH SVETOV IN DRUGIH ORGANOV UPRAVLJANJA V DELOVNIH ORGANIZACIJAH LAHKO KANDIDIRA ZA ČLANA DELAVSKEGA SVETA DELOVNE ORGANIZACIJE VSAKDO, KDOR IMA V TEJ ORGANIZACIJI VOLILNO PRAVICO. TAKO LAHKO KANDIDIRAJO N. PR. TUDI HONORARNI DELAVCI IN VAJENCI, KI PO PREJŠNJIH PREDPISIH TE PRAVICE NISO IMELI. EDINO DIREKTOR NE MORE BITI KANDIDIRAN ZA ČLANA DELAVSKEGA SVETA, KER JE SAM ORGAN UPRAVLJANJA DELOVNE ORGANIZACIJE.

Kandidira se po kandidatnih listah, ki jih lahko predlagajo zbori delovnih ljudi in določeno število volivcev. Predlaganje kandidatnih list po zborih delovnih ljudi je novost, ki je nadomestila prejšnje predlaganje kandidatnih list po sindikalni organizaciji. Zbori delovnih ljudi lahko predlagajo samo kandidatno listo, na kateri je najmanj toliko kandidatov, kolikor članov se voli v delavski svet (popolna kandidatna lista), medtem ko lahko predlagajo skupine volivcev tudi nepopolne kandidatne liste. Kandidatne liste lahko predlaga zbor vseh delovnih ljudi delovne organizacije, lahko pa jo predlagajo tudi zbori delovnih ljudi delovne organizacije, ki se sklicujejo za posamezne njene enote ali za več enot. Če se voli delavski svet za delovno organizacijo kot celoto, določi delavski svet s svojim sklepom, ali se skliče en sam zbor za vse delovne ljudi ali pa več zborov za posamezne izmene, enote ali za več enot delovne organizacije. Če pa se voli delavski svet po volilnih enotah, se po sklepu delavskega sveta skliče en sam zbor za vsako volilno enoto ali več zborov za posamezne izmene volilne enote ali več delovnih enot, ki sestavljajo volilne enote.

Zbore delovnih ljudi sklicuje predsednik delavskega sveta, delo zbora pa vodi predsedstvo zbora, ki ga izvolijo delovni ljudje na zboru izmed sebe. Zbor je sklepčen, če je na njem navzoča najmanj tretjina vseh volivcev, ki tvorijo ta zbor. Vsak volivec lahko na zboru predlaga enega kandidata za člana delavskega sveta. Če podprejo tak predlog najmanj še trije volivci, se predlagani kandidat vpiše na listo kandidatov, o kateri zbor glasuje. Pri prvih volitvah se posebej predlagajo kandidati, ki se volijo za eno leto. Glasuje se o vsakem kandidatu posebej. Od predlaganih kandidatov je sprejet kot kandidat zbora delovnih ljudi tisti kandidat za katerega je glasovala večina na zboru navzočih volivcev. Če na zboru ne dobi potrebno večino glasov vsaj toliko kandidatov, kolikor jih je po sklepu delavskega sveta potrebno za sestavo kandidatne liste, se predlaganje in določanje kandidatov dopolni. Na podlagi rezultatov glasovanja se sestavi kandidatna lista.

Po tretjem odstavku 29. člena temeljnega zakona predlagajo vsi zbori delovnih ljudi, ki so bili sklicani za posamezne enote ali za več enot delovne organizacije, eno samo kandidatno listo, ki jo tvorijo kandidati, predlagani na vsakem posameznem zboru. Tako se lahko opravijo volitve na podlagi dveh ali več kandidatnih list le, če poleg enotne liste zborov delovnih ljudi predložijo kandidatne liste tudi skupine volivcev. Če se skliče v delovni organizaciji več zborov za predlaganje kandidatov, potem ni potrebno, da se na vsakem zboru določi toliko kandidatov, kolikor se voli članov v delavski svet. V takem primeru naj bi delavski svet določil najmanjše število kandidatov, ki jih mora določiti vsak zbor in sicer tako, da bo skupno število kandidatov vseh zborov, ki bodo tvorili enotno kandidatno listo, najmanj enako številu članov, ki jih je treba izvoliti v delavski svet. Če je potekalo kandidiranje po več zborih, je treba na podlagi kandidatov, ki so bili določeni na teh zborih, sestaviti skupno oziroma enotno kandidatno listo vseh zborov. To listo naj bi sestavili predsedniki posameznih zborov. Njihova naloga bi bila samo v tem, da vpišejo v listo po abecednem redu vse kandidate, ki so bili določeni na posameznem zboru. Pri tem ne smejo navesti nobenega kandidata, ki bi bil določen na zborih, oziroma ne smejo izpustiti nikogar izmed določenih. Če so posamezni zbori predlagali istega kandidata, se ta vpiše na enotni kandidatni listi samo enkrat. Na kandidatni listi za prve volitve pa morajo biti posebej navedeni kandidati, ki se volijo za dve leti in posebej kandidati, ki se volijo za eno leto.

Če predloži pri prvih volitvah kandidatno listo poleg zborov delovnih ljudi tudi določeno število volilcev, bi se utegnilo primeriti, da bi bila ista oseba navedena na eni kandidatni listi kot kandidat, ki se voli za dve leti, na drugem pa kot kandidat, ki se voli za eno leto.

V takem primeru naj bi se oseba štela samo za kandidata, ki se voli za dve leti. Če pa bi zaradi tega ena od kandidatnih listin ne imela zadostnega števila kandidatov, ki se volijo za eno leto, bi bilo treba kandidiranje dopolniti.

Predlagatelji morajo vložiti kandidatno listo pri volilni komisiji v potrditev najmanj osem dni pred dnem, ki je določen za volitve. Če ima lista kakšne pomanjkljivosti, obvesti volilna komisija o tem predlagatelje in jim naroči, naj jo v 24 urah popravijo. Volilna komisija potrdi kandidatno listo, če je brez pomanjkljivosti, oziroma če so bile ugotovljene pomanjkljivosti v določenem roku odpravljene. Če niso izpolnjeni predpisani pogoji za vložitev kandidatne liste, če je lista vložena po preteku zakonitega roka ali če vlagatelji niso odpravili pomanjkljivosti, zaradi katerih jim je bila lista zavrnjena, jo volilna komisija zavrne. Odločbo o potrditvi oziroma zavrnitvi mora izdati volilna komisija najpozneje v 48 urah. Potrjene kandidatne liste mora volilna komisija razglasiti najmanj pet dni pred dnem, ki je določen za volitve.

IN ŠE NEKAJ ZNAČILNOSTI VOLITEV PRI KMETIJSKI ZADRUGI

Tudi za volitve zadružnih svetov in svetov delovnih enot kmetijske zadruge veljajo splošna določila temeljnega zakona o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah. So pa nekatere značilnosti, na katere je treba nujno opozoriti.

Število članov zadružnega sveta določa statut kmetijske zadruge. Po tem zakonu je minimalno število članov zadružnega sveta 15 in ne 21, kot je doslej določala uredba o kmetijskih zadrugah. V zadružnem svetu so v skladu s še veljavno uredbo in navedenim temeljnim zakonom obvezno zastopniki članov delovne skupnosti zadruge in zadružniki.

Glede svetov delovnih enot pa je treba opozoriti, da je bistvena sprememba nasproti dosedanjemu stanju v tem, da so bili doslej sveti delovnih enot kmetijske zadruge sestavljeni samo iz članov delovne skupnosti, ne pa tudi iz zadružnikov. Po zakonu pa so v svetih pri tistih delovnih enotah kmetijske zadruge, s katerimi zadružniki trajno gospodarsko sodelujejo, tudi člani zadruge in ne le člani delovne skupnosti. Kolikor pa s posameznimi delovnimi enotami zadružniki trajno gospodarsko ne sodelujejo, so pa seveda v njihovih svetih le člani delovne skupnosti.

Zadružni svet bo moral v skladu s statutom, oziroma z navedenimi načeli zakona določiti, pri katerih delovnih enotah se sveti volijo, koliko članov naj tak svet šteje in kako naj bo sestavljen.

Glede vprašanja, če imajo volilno pravico za volitve v zadružne svete in v svete delovnih enot tudi družinski člani zadružnikov, je treba upoštevati zakon in citirano uredbo, po kateri poznamo le individualno članstvo. Družinski člani zadružnikov nimajo avtomatično volilno pravico, lahko pa jih upravni odbor še vedno sprejme v članstvo zadruge in vpiše v volilni imenik. Marsikje bo treba na ta način dopolniti seznam volilnih upravičencev.

Pri zadrugi bo praviloma kandidiranje za volitve članov zadružnega sveta po volilnih enotah, ki jih mora določiti zadružni svet obenem z razpisom volitev.

Poudariti je treba, da je bivši dvotirni sistem za volitve v zadružni svet odpravljen, tako da glasujejo za kandidate, ki so predlagani za člane zadružnega sveta, oziroma za člane sveta delovne enote, tako člani delovne skupnosti, kakor tudi člani zadruge, ki imajo splošno volilno pravico in ki trajno gospodarsko sodelujejo z delovno enoto, ki je v sestavu volilne enote, če gre za volitve v svet delovne enote.

Izmed kandidatov so sprejeti sicer tisti, ki so dobili največ glasov, vendar tako, da je treba po skupinah obravnavati člane delovne skupnosti, kolikor jih je v skladu s statutom določil zadružni svet, prav tako pa tudi najmanj toliko kandidatov izven zadružnikov, kolikor jih je v skladu s statutom določil zadružni svet. Isto načelo velja tudi za kandidate za svete delovnih enot, če volijo v svetu treh enot tudi zadružniki.

Na glasovnici za volišča vsake volilne enote so samo kandidati, sprejeti na zborih volivcev, če pa je vložena in potrjena tudi kandidatna lista po skupini volivcev, pa tudi kandidati s te kandidatne liste. Na ta način bomo zagotovili, da bo v zadružnem svetu zastopana vsaka volilna enota po razmerju, ki ga je določil zadružni svet.

Ker so kooperanti vedno tudi člani zadruge, ne bo pri zadrugah primera, da bi kandidirali in volili kooperanti posebej. Praviloma bomo imeli torej le dve skupini volivcev: člane delovne skupnosti in zadružnike.

Pot štafete mladosti po naši občini je končana, mladina Knežaka-Bača predaja štafetno palico mladini Postojne

Foto: FOTOKLUB

Ob 100-letnici kulturno-prosvetnega dela na našem področju

(Nadaljevanje)

Ustanovitev kulturno-prosvetnega društva ali čitalnice je bila vezana na odobritev deželne vlade. Pri tem so nastajale povsod manjše ali večje težave, tako da je privoljenje vlade že pomenilo pomembno zmago narodne politike. Zato je razumljivo, da je zavladalo v Bistrici obče veselje, ko je dne 3. junija 1864 c. k. deželno predsedstvo dovolilo ustanovitev čitalnice v Bistrici. Začasni odbor je pohitel s pripravami za otvoritev. Dne 10. julija 1864 je odbor objavil v Novicah obvestilo, da bo slovesna otvoritev dne 7. avgusta 1864 in povabil rodoljube od blizu in daleč, naj se udeležijo slavja. Odbor pričakuje, da bo na meji Hrvatov tudi od tam mnogo gostov, da bo veselje tem večje. Določena je bila tudi članarina in sicer za člana, ki pristopi s svojo družino po 8 goldinarjev na leto, za posamezne člane pa po 6 goldinarjev.

7. avgusta 1864 je bil res narodni in kulturni praznik v bistriški dolini. Poročilo o otvoritvi pravi, da so prišli gostje »iz bele Ljubljane, iz krasne Vipavske, iz prijazne Planine, iz starega Trsta, iz prekrasne Reke, iz visoke Pivke in sploh iz vseh krajev Notranjskega, kjer se domorodna zavest živo razvija in utrjuje.«

Zgodaj zjutraj je strel iz možnarja naznanil, da se slavje začenja. Kmalu so začeli prihajati gostje na vozovih, okrašenih z zastavami. Ob 8. uri zvečer je bila napovedana prireditev ali beseda« v novo urejeni dvorani. Dvorana je bila v prvem nadstropju sedanjega hotela Zmage. To poslopje in še sosednja so bila last Toneta Jeloška, ki je mnogo pomagal pri ustanavljanju čitalnice. Med zaslužnimi ustanovitelji se omenja tudi učitelj Gerbec. Tone Jelovšek je brezplačno prepustil omenjeni prostor čitalnici, za otvoritev pa jo je še okrasil s cesarsko in slovensko zastavo, z venci, cvetjem in z vzpodbudnimi napisi. Da je bila otvoritev dobro pripravljena, pričajo številni gostje, ki so prišli v Bistrico. Prišla sta dr. Janez Bleiweis, politični voditelj konzervativne struje pri Slovencih in urednik Novic dr. Etbin Costa, ljubljanski župan. Slovesnost je povzdignila vojaška godba iz Reke ter pevski zbor iz Planine.

»Besedo« je otvoril domači pevski zbor pod vodstvom učitelja Gerbeca, ki je zapel ob spremljevanju vojaške godbe pozdravno pesem, za katero je zložil tekst domači pesnik Janez Bilc, uglasbil pa učitelj Gerbec. Med drugim pravi pesem:

Glej, majka Slava in nje sini
so zbrani v bistriški dolini.
Se zbral je tu slovenski rod
obhajat majke svoje god.
Odpera Slava dans svetišče
Slovencem bistriškim središče.
V njem brata brat je že objel;
kdo ne bi danes bil vesel?
Iz daljnjih krajev bratje mili
so družbo mlado počastili;
zvestobe znemnje nam je to,
desnico dajmo jim zvesto!

V imenu čitalniškega odbora je nagovoril zbrane goste in domačine župnik Anton Grašič, ki je med drugim tudi razložil pomen čitalnice. Takole je povedal:

»Kaj je čitalnica? Čitalnica je narodna naprava, ktere namen je duha buditi in bistriti s podučivnim branjem časnikov in knjig slovenskih pa tudi druzih narodov, duha razveseljevati z ubranim petjem in s poštenimi igrami kakor v gledališču. V čitalnici so od časa do časa poštene veselice; v nji se slišijo govori, kteri učijo ude svojo besedo rabiti; tudi petje se ne zabi, zato ker je duša vesele družbe... Največji, najimenitnejši namen čitalnice pa je: izobraževati preprosto ljudstvo.«

Za njim je spregovoril dr. Janez Bleiweis. Pozdravil je zbrano občinstvo in poudaril vzgojni in izobraževalni namen čitalnice. Dr. Etbin Costa, ki je bil obenem deželni poslanec za Notranjsko, je obljubil, da bo zastopal koristi prebivalstva v deželnem zboru. Pozdravil je tudi čitalnico v imenu »Južnega Sokola«, katerega načelnik je bil.

Nato se je začel program. Nastopil je pevski zbor iz Planine. Poročilo pravi: »Tako izvrstno je v programu naznanjenje pesmi zapel, da se more reči: Ponos je ta zbor Notranjcem!« Poročilo nadaljuje: Gospodična Murgelova iz Kranja je s svojim navdušenim petjem lepo pripomogla k veselični mikavnosti. Radostni se spominjamo tudi vojaške godbe. Začarana je bila množica, ko sliši ubirati na violine narodne pesmi slovenske. Zdaj se je slišala Slovenska, zdaj češka, zdaj srbska, zdaj druge slovanske tako mične, da poslušavec bi bil rad med godbo slehernega objel. Hvalevredno je povzdigoval tudi naš domači pevski zbor slovesnost besede. Pod vodstvom našega gospoda Gerbeca, ki je sam izvrsten pevec in skladatelj, se je obnašal tako vrlo, da smo srečni, da imamo take lepe moči, ki zagotavljajo vesel napredek besedam našim.«

Besedo je zaključila junaška Jenkova pesem »Naprej«, potem pa se je ob bengaličnem ognju začela zabava. Jedačo in pijačo je pripravil gostilničar Andrač. Vrstile so se zdravice za zdravico, mladina pa se je ob godbi vrtela do zore.

Zanimivo je, da Jelšane niso v razvoju kulturno-prosvetnega dela v ničemer zaostajale za Bistrico. Čeprav je bila čitalnica formalno ustanovljena šele leta 1867, imamo na voljo dokumentacijo, da je bilo razvito narodno in kulturno delo že leta poprej. Omenili smo že dopis v Novicah iz leta 1863, ki obvešča bralce o ubranem petju in godbi ob neki šolski svečanosti. Po ustnem izročilu so že leta 1864 vložili Jelšanci prošnjo za odobritev čitalnice takratnemu c. k. namestništvu v Trstu, vendar so oblasti rešitev zavlačevale, saj je bilo dotlej na slovenskem komaj 12 čitalnic. Iz leta 1865 imamo dokumentirano uspešno delovanje pevskega zbora v Jelšanah. Takole pravi dopisnik v marčni številki Novic: »Kakor mi je dopadla vselej vsaka letošnja beseda, ta pa zato bolj, ko sem slišal svoje brate Čiče prepevati: Oblečeni v narodne obleke, namreč v belih oskih hlačah, v rjavih jopičih, zapeli so nam Flaišmanov zbor Naprej izvrstno. Kar pa največ velja, je to, da kažemo svetu, da Čiči niso zadnji na svetu, ampak da so nepokvarjen, bister, za narodno gibanje in početje vneti del slovenskega naroda.«

(Se nadaljuje)

Občni zbor planincev

V nedeljo, 17. maja, so se v veliki dvorani doma družbenih organizacij v Ilirski Bistrici sestali na svojem rednem letnem občnem zboru člani planinskega društva Ilirska Bistrica.

Še nobeno leto ni bilo na občnem zboru toliko udeležencev in gostov kot letos. Tudi mladine je bilo precej, predvsem tabornikov in predstavnikov bistriškega študentskega kluba.

Iz poročila predsednika tovariša Karolina je bilo razvidno, da je bilo društvo zelo aktivno. Prav zaradi prezaposlenosti odgovornih tovarišev v vodstvu društva pri gradnji koče na Sviščakih niso lani uspeli sklicati občnega zbora.

Koča na vrhu velikega Snežnika je bila in bo tudi v bodoče skozi sezono odprta in oskrbovana. Lani je vrh Snežnika obiskalo nad 1500 planincev. Koča še ni urejena zaradi pomanjkanja sredstev, bo pa treba misliti tudi na to, kljub temu, da vestni in delavni planinci že gradijo nov objekt, pravzaprav preurejajo kočo na Sviščakih, da bi že letos lahko sprejela večje število turistov. V lanskem letu se je porabilo za gradnjo omenjene koče nad 1,5 milijona dinarjev, od katerih več kot polovica iz dotacije obč. skupšč. in prihranka planinskega društva iz prejšnjih let. Vrednost obnovljene koče na Sviščakih bi znašala po približnih cenitvah nad 25 milijonov dinarjev. Planinci jo bodo preuredili za borih 5 milijonov. Ali ni to dobro vložen kapital? Žal jim tudi tu ne gre vse gladko, čeprav vsi vedo, da bi bila ta koča z nad 25 posteljami in gostinsko sobo za 40 ljudi za naš turizem velikega pomena.

Računati moramo, da se bo dotok turistov iz leta v leto večal, posebno sedaj, ko je snežniško področje proglašeno za nacionalni park. V zvezi s tem bo moralo naše društvo tesneje sodelovati z gorsko stražo pri taborniškem odredu snežniških ruševcev in s turističnim društvom.

Turistično društvo že dela na tem, da bi postavili napisne table in kažipote po naših gozdovih, vendar bo vse to zaman, če ne bomo razpolagali s turističnimi objekti.

V diskusiji, ki se je je udeležilo precej predstavnikov in članov, je bila najburneje pozdravljena izjava predsednika občinske skupščine tovariša Ivana Kukovca, ki je prisotne seznanil s sklepom občinske skupščine o pomoči društva za gradnjo objekta na Sviščakih.

Levji delež bo pri tem prispeval kolektiv Lesonita, za kar so mu vsi člani planinskega društva in vsi občani zelo hvaležni.

Zaželel je, da bi tudi vnaprej sodelovali s taborniki in tako lažje reševali vse naloge, ki so obema organizacijama skupne.

»Delo planincev je enakovredno delu delavcev v tovarni, ker skrbi za zdravo razvedrilo in počitek naših delovnih ljudi«, je končal s svojo diskusijo tovariš Ivan Kukovec.

Buren aplavz je spremljal diskusijo tabornikov in študentov, ki si želijo sodelovanja s planinci pri delu in razvedrilu.

Na sliki še ni videti, kakšna bo obnovljena koča na Sviščakih, toda verjemite, da bo lepa in udobna Foto: M. Primc

Na koncu so izvolili novi upravni in nadzorni odbor z željo, da bi tudi vnaprej tako delali s tovarišem Karolinom kot predsednikom društva.

Vsi jim želimo mnogo uspehov.

V pričakovanju prijetnega srečanja

Obiskala sta nas sekretar občinskega komiteja ZK Rudo in predsednik medrepubliške kulturne zveze iz Plevlja. Slika: naši gostje na Okroglini Foto: FOTOKLUB

Vsako leto se 22. decembra zbero v malem bosanskem mestecu RUDO, ki leži jugovzhodno od Sarajeva, predstavniik JLA na proslavi ob obletnici ustanovitve prve proletarske brigade.

Da ne bi bilo to praznovanje ob srečanjih enostransko, so se mladinci iz RUDA, na pobudo medrepubliške kulturne zveze Bosne, Črne gore in Srbije odločili letos obiskati vse enote slavne, pred 23. leti v Rudu ustanovljene brigade.

V ta namen sta nas 5., 6. in 7. maja obiskala sekretar občinskega komiteja Rudo in predsednik omenjene zveze. Prišla sta, da bi se podrobneje pogovorili o obisku skupine 40 do 50 predstavnikov oblasti, političnih organizacij, predvsem pa mladine v Ilirski Bistrici.

Po daljših razgovorih, ki smo jih imeli skupno s predstavniki garnizona, smo sprejeli naslednji razpored:

Prihod gostov bo v četrtek, 4. junija popoldne.

V petek, 5. junija, jih bo v svojo sredo sprejela mladina v Lesonitu.

Popoldne bodo imeli tovariške razgovore v kasarni s pripadniki JLA. Vojakom bodo priredili tudi kulturni program.

V soboto jih bomo odpeljali na Sviščake in Snežnik. Na Mašunu jih bomo seznanili z važnejšimi dogodki iz NOB ter se nazaj grede ustavili na Baču, kjer bodo gostje aktiva mladine Javor. V Knežaku si bodo ogledali pitališče goveje živine.

Občinstvu Il. Bistrice se bodo v soboto zvečer predstavili z izbranim kulturno-zabavnim programom.

V nedeljo bodo gostje občinske skupščine. Prisostvovali bodo svečani seji in se udeležili slavnostnega kosila.

V nedeljo popoldne bodo na Vidmu športna srečanja med mladinci iz Ruda, bistriško mladino in predstavniki garnizona JLA.

Zvečer jim bo mladina priredila zabavo s programom.

Od nas se bodo poslovili v ponedeljek zjutraj in odšli v Postojno, kjer bodo gostje postojnske mladine in enot JLA. Pokazali jim bodo Predjamski grad, Postojnsko jamo in Pivko jamo. Po srečanju z JLA v Postojni jim bo mladina priredila sprejem.

V torek, 9. junija, bodo odšli v Ajdovščino, kjer si bodo ogledali sadno likerski kombinat FRUCTAL v Ajdovščini in vinsko klet v Vipavi. Enotam JLA bodo priredili kulturni program, nakar se bodo ob zabavni prireditvi srečali z ajdovsko mladino.

Obiskali bodo tudi Koper, Izolo in Portorož ter Opatijo.

Cilj njihovega obiska je tudi ta: navezati stike s slovensko mladino, pogovoriti se o delu in težavah in izmenjati izkušnje. Obenem so nas že povabili, naj jih obiščemo tudi mi. Povabilo smo sicer neuradno sprejeli, vendar smo v skrbeh zaradi prevelikih stroškov, ki take obiske spremljajo. Delali pa bomo na tem, da bi tudi naši mladinci odšli v daljno Rudo in se pobliže spoznali z ljudmi, življenjem in krajem, kjer se je rodila naša ljudska armada in nam s svojo hrabrostjo, požrtvovalnostjo in na žalost z velikimi žrtvami omogočila, da si medsebojno stisnemo roke z željo, da ne bi ta stisk nikoli več popustil.

Ko

Iz spominov na težke dni

Dne 15. decembra 1941 so bili ustreljeni na Opčinah.

Leta 1941 so uprizorili Italijani v Trstu sodni proces proti 70 rodoljubom in naprednim borcem, hoteč s tem preplašiti Slovence in Hrvate in zavreti osvobodilno gibanje. Dne 15. decembra 1941 je bilo na Opčinah pri Trstu ustreljenih 5 obtožencev: Vinko Tomažič, Simon Kos, Ivan Vadnal, Ivan Ivančič in Viktor Bobek.

Ohranilo se je pismo, ki ga je v noči pred ustrelitvijo pisal Simon Kos svoji sestri.

Pismo razodeva veliko patriotsko zavest in junaštvo in ga v celoti priobčujemo za vzgled in v spomin.

»Moja ljuba sestra!«

Ti pišem še zadnjikrat, draga sestra. Obračam se na tebe v trenutku, ko se poslavljam od življenja, obračam se na Tebe predvsem zato, ker Ti moja najmlajša sestra si bila vedno angel cele naše družine, bila si predvsem moj angel, ker sem Te ljubil nad vse. Zdaj, ko ostaja še malo ur, kar mi je še živeti, se Ti zahvaljujem za vse, kar si v svoji sestrski ljubezni storila zame. Prosim Te odpuščanja za to poslednjo žalost, ki bo uničila Tvoje dobro srce.

Sestra draga, ne žaluj! Bodi vesela! Naj ne bo moja smrt nikjer na poti Tvoji sreči. Vem sicer, in poznam Te predobro, da me ne boš mogla pozabiti nikoli, toda ta spomin naj Te ne vznemirja. Moja smrt ni sramotna! Nasprotno, nisem vreden smrti, kakršno je napravilo toliko velikih mož. Izpolni, prosim, edino mojo prošnjo, tolaži starše, če jih ni ta strašen dogodek že uničil. Če je tako, Zofka, bodi močna, bodi vredna svojega brata, ki je dal svoji zemlji življenje...

Pomisli tudi, da moja smrt ni najbolj krivična, z menoj morajo umreti tudi taki, ki zapuščajo nedolžne sirote, in to je mnogo bolj bridko kot zame, ki razen vas nimam nobenega.

Draga Zofka, ne umrem rad. Vse moje bistvo se oklepa življenja, toda umreti moramo vsi, nobenemu ni to odvzeto, rojeni smo za to, da umremo. Saj se ne pritožujem, toda živel še nisem, in morda je bolje tako. Življenje je boj, jaz sem ga izvojeval, še prelahko, umrem kot žrtev podlega izdajalca, ne, to ni prav, umrem za svoje ideale, zato sem živel dovolj, ker sem prepričan, da moja kri in kri nas vseh ni tekla zaman.

Za svoj narod bi rad umrl stokrat, ne enkrat. Tako se poslavlja od Tebe Tvoj brat

SIMON

Naši taborniki ne počivajo

Kdor se kadarkoli zadržuje v bližini doma družbenih organizacij, lahko vidi ob vsaki uri v popoldanskem času tabornike, ki prihajajo in odhajajo v svojo sobo v domu (mala dvorana v pritličju doma). Učijo se taborniških veščin, ne zanemarjajo pa znanja iz naše zgodovine NOB in povojne socialistične izgradnje.

Iz življenja tabornikov: ne samo lepota narave, tudi tovarištvo je tisto, kar nas veže in druži Foto: M. Primc

1. in 2. maja so se udeležili okrajnega tekmovanja C ekip (starejši taborniki) v orientacijskem pohodu na 30 kilometrov. Tekmovanja se je udeležilo 12 ekip, od teh dve naši, ena ženska in ena moška. Hodili so po partizanskih poteh od Kozine preko partizanskih Tater in drugih vasi do Pivke. Vmesne naloge, hoja po karti s pomočjo kompasa po neznanem terenu ni bila lahka naloga. Kljub temu so jo častno izpolnili. Moški so zasedli drugo, ženske pa tretje mesto. Z željo, da bi pri nadaljnjih tekmovanjih dosegli še boljše uspehe, se že pripravljajo za tekmovanje A in B ekip.

Občan, ki hodiš mimo doma družbenih organizacij in skozi park, ne začudi se, če srečaš skupine mladih ljudi pri vadbi signalizacije ali postavljanja šotorov! Gozdar, ki srečuješ preznojene, ko tečejo pod Ahcem ali Gradiščem, vedi, da so to taborniki, ki se pripravljajo za svoja tekmovanja in na svoj način prispevajo k našemu splošnemu razvoju.

ko

Pionirski kotiček

LIKOVNI KROŽEK

Priskočimo na pomoč tam, kjer je treba.

Tajinstveno kraljestvo palčkov pri novoletni uprizoritvi igrice so ustvarile kulise, ki smo jih izdelali pri likovnem krožku. Delali smo pod vodstvom tovariša Šajna in s pomočjo tov. Butinarja. Svoje izdelke bomo prikazali na razstavi, ki bo ob dnevu mladosti na osnovni šoli.

Prostovoljno gasilsko društvo v Koritnicah Foto: V. Kindler

Vključevanje mladine v gasilske vrste

V nedeljo, 19. t. m. je Prostovoljno gasilsko društvo v Ilirski Bistrici na svojem rednem občnem zboru podalo obračun svojega dela.

Zboru so poleg članov in pionirjev-gasilcev prisostvovali še predstavnik okrajne gasilske zveze, predstavnik občinske skupščine Il. Bistrica, komandir LM in predstavnik občinske gasilske zveze.

Že sam prostor, v katerem je zasedal zbor, nam pove, da zasluži ta organizacija dokaj pozornosti. Lepo razporejeno gasilsko orodje, brezhibna prevozna sredstva in drugo je jamstvo za hitro intervencijo ob vsaki potrebi.

Iz poročila upravnega odbora o uspehih in pomanjkljivostih lahko ugotovimo, da je društvo od zadnjega občnega zbora zadovoljivo reševalo postavljene naloge. V razdobju enega leta je društvo interveniralo v 26 požarih in s tem obvarovalo nad 34 milijonov dinarjev družbenega premoženja.

Društvo je skrbelo tudi za opremo, ne samo za svoje društvo, temveč tudi za druga društva na področju občine. Občinska gasilska zveza je za društvo nabavila sodobno črpalko znamke »Šora«, ki ima zmogljivost 800 l na minuto. Društvo pa je iz lastnih sredstev nabavilo poltovorni avto in več orodja.

Posebno je društvo strokovno in materialno pomagalo gasilski desetini Prem.

Poleg uspehov, ki jih je društvo doseglo, pa so vendar ugotovili, da v zadnjem času popušča disciplina članstva in da se člani gasilcev premalo trudijo za svoje izpopolnjevanje. Upravni odbor je v preteklem obdobju premalo delal z gasilci-pionirji, ki jih je kar precej.

Na občnem zboru je bilo slišati nekaj kritičnih pripomb s strani mladincev. Zahtevali so, da novo izvoljeni upravni odbor bolj skrbi za vzgojo mladine in da ji nudi več razvedrila pa tudi več oblik dela, tekmovanja, vaj in izletov.

Društvo si je za letošnje leto sprejelo dokaj odgovorne naloge s tem, da bo uresničevalo smernice 5. kongresa gasilstva Slovenije. Sklenili so tudi, da bodo gradili gasilski stolp, ki je za tako številno in pomembno organizacijo neobhodno potreben.

T. G.

Opekarna Mala Bukovica spet obratuje

Že več desetletij stoji med M. Zabukovico in glavno cesto ter železnico Postojna–Reka obsežna zidana stavba, okrog nje pa je nad 4,5 km sušilnic, ki so podobne kozolcem za sušenje krme. Tudi dimnik, ki se dviga visoko iznad strehe, pove, da je tu Opekarna, v kateri se je vedno proizvajala dokaj dobra zidna opeka ter korci.

V povojnih letih, predvsem pa v času obnove porušene domovine, se je proizvodnja tega iskanega gradbenega materiala stopnjevala, tako da je marsikateri pogorelec le prišel do prepotrebnega gradbenega materiala in si tako postopoma obnovil svojo domačijo.

Tudi pozneje se delo ni ustavilo, toda ustavilo se je nekaj drugega. Opekarna je bila vedno deležna le tistih sredstev, ki so komaj zadostovala, da se je kolektiv z dokajšnjimi težavami prebijal naprej iz leta v leto, kar je posledica maksimalne iztrošenosti osnovnih sredstev.

Zadnji dve leti je bila opekarna pripojena k gradbenemu podjetju »Primorje« Ajdovščina, ki je napravilo nekaj poizkusov, da bi obnovilo obrat, vendar je ostalo samo pri poizkusih, narejenega pa ni bilo ničesar. Izgovori, da je kakovost gline neprimerna, so neutemeljeni kot tudi izgovori, da bi bilo potrebnih nad 20,000.000 din za ureditev obstoječega obrata, niso najbolj na mestu, če upoštevamo, da bi se lahko eno in drugo uredilo, samo če bi upoštevali potrebo po tovrstnem materialu.

S 1. I. 1964 je Opekarna prenehala z obratovanjem. Delavci so bili premeščeni na druga delovna mesta, osnovna sredstva in vse ostalo pa prepuščeno nadaljnjemu propadanju.

Delavci, zaposleni v Opekarni, so z nezadovoljstvom spremljali dogodke v opekarni. Niso se strinjali s sklepom centralnega delavskega sveta, da se v opekarni prekine s proizvodnjo.

Na osnovi pravilnega stališča kolektiva opekarne, pravilnega stališča občinske skupščine in kolektiva Komunalnega podjetja Il. Bistrica je s 15. II. 1964 ponovno zaživelo delo v opekarni in ta je prešla v sklop Komunalnega podjetja, ki je iz svojih sredstev zagotovilo normalne osebne dohodke in posodilo obratu sredstva za investicije. Delovni kolektiv opekarne je skupaj s kolektivom Komunalnega podjetja sprejel program, da bo v letu 1964 dosegel proizvodnjo 4,000.000 enot, kar je jamstvo za rentabilno poslovanja obrata opekarne.

Obrat si tudi prizadeva, da bi že v tem letu poleg obnove stroja za oblikovanje gline, ki brezhibno deluje, nabavil tudi bager za kopanje in predelavo gline. S takšno organizacijo in skrbnostjo delovnega kolektiva bo obrat opekarne prav gotovo dosegel zaželene uspehe.

T. G.

MLADINSKI AKTIV

Mladinski aktiv na naši šoli je zelo številen, vendar pa se ne moremo postaviti z velikimi uspehi, kajti večini mladincev se ne zdi potrebno sodelovati pri delu. Kljub temu smo ustanovili klub OZN, ki ima namen seznanjati mladino s političnimi dogodki v svetu in z delom ter organizacijo OZN. Klub smo ustanovili z namenom, da bi se ga udeležilo čim več mladincev, vendar pa prihaja na naše sestanke od sto petdeset mladincev — vedno le po deset. Nedolgo tega smo ustanovili »Politično zvezo« in upamo, da se nam bo pridružilo več mladincev. Toda to se zaenkrat še ni uresničilo. PZ namerava v bodoče organizirati izlete podobne izletu v Škocjansko jamo, ki je zelo dobro uspel. Pomoč pri delu smo dobili pri naših pedagogih, zato upamo, da bomo v bodoče dosegli večje uspehe.

Spomini iz narodnoosvobodilne borbe

Milan Zidar-Stojan

KOČEVSKI ZBOR L. 1943

(Nadaljevanje)

Josip Vidmar je imel zaključno besedo in je poudaril, da je bilo zborovanje ne samo disciplinirano, temveč je polno pobude in resnične ljudske misli. Zahvalil se je in čestital za disciplino in razumevanje. Svoj govor je zaključil z besedami: »Ponovno obljubljamo, da bomo izvedli demokracijo, ki je volja naroda, v vsem našem sedanjem in bodočem življenju. Ta obljuba je enakovredna prihodnji, ki jo prav tako polagam pred vami: ostati zvest pravi demokraciji se za nas pravi ostati zvest Komunistični partiji Slovenije. Vsi mi člani najvišjih forumov Osvobodilne fronte, ki nismo partijci, polagamo pred vas prav tako svečano obljubo, da nikdar ne bomo zapustili ali celo izdali Komunistične partije Slovenije. Končno se obračam na ta Zbor, na ta zgodovinski Zbor s pozivom: tovariši! Te tri dni je vladal v tej dvorani in v tem Zboru duh, kakršen je osnovni pogoj za ustvaritev tistega, kar vsi mi hočemo. Bil je to duh volje, energije, razuma in tvornega hotenja, tistega tvornega hotenja, ki hoče dokončno urediti usodo tega naroda. S tem duhom, tovariši in tovarišice, vas prosim in vas pozivam v imenu vsega naroda, vrnite se med slovensko ljudstvo, katerega predstavniki ste, navdajte ga s tem duhom do kraja, slovenske vasi in slovenske hiše naj se napolnijo z njim. Le na ta način bo mogoče preživeti težke čase, ki nas čakajo in gotovo je, da bo samo s tem duhom mogoče pridobiti trdno podlago za bodočo srečo naših otrok. Želim vam, da vas ta duh spremlja za bodočo srečo naših otrok. Želim vam, da vas ta duh spremlja ne samo sedaj, v času osvobodilne borbe, temveč tudi do konca življenja. Ta duh naj bo duh slovenske bodočnosti. S to željo vam želim, tovariši odposlanci, srečno pot in izjavljam, da je prvi zgodovinski Zbor odposlancev slovenskega naroda zaključen.«

Nato smo se razšli iz dvorane in se začeli poslavljati. Nekateri so odšli na sestanek. Med njimi sta bila naša odposlanca Škrlj in Logar.

Ostali smo se namestili na kamion, ki nas je po isti poti odpeljal do Mašuna. Tu nas je čakal zastopnik Glavnega štaba NOV Slovenije. Po kratkem posvetovanju je določil tov. Radovana, naj odpotuje s tov. Tonetom iz Prekmurja v srednjo Italijo. Tam naj postavita z glavnim štabom italijanskega osvobodilnega gibanja, ki je bil nekje v okolici Vicenze, radijsko in terensko zvezo za skupno sodelovanje. Tovariša Radovan in Tone sta odšla takoj naslednjega dne. Nalogo sta izvršila v zelo kratkem času ter postavila zvezo z našim glavnim štabom, ki je imel radijski oddajnik in sprejemnik v mali vasici Vrhnika v Loški dolini, točka 15, za kar pa je vedel le malokdo.

Na Mašunu smo izvedeli, da je bila med našo odsotnostjo napadena v Klivniku Brkinska brigada. Precej je bilo mrtvih, brigada pa razpršena. Vodil jo je namestnik komandanta tov. Boris, bivši jugoslovanski mornariški oficir. Z njim je bil tudi instruktor, ki se je izdajal za ruskega polkovnika, ki je pobegnil iz nemškega ujetništva. Nekateri so trdili, da je brigado izdal on, ker so ga baje videli, kako je s konjem pobegnil proti Nemcem. Resnico, kako so Nemci točno zvedeli, kje taborijo tistega dne partizani, pa verjetno ne bo nihče zvedel. En bataljon te brigade je vodil po drugi poti komisar Branko. Ta je srečno prišel na cilj. Brigado so namreč hoteli premestiti v celoti na Mašun, kjer je prišlo v štab sporočilo, da Nemci obkoljujejo Brkine in da bodo napravili napad na brigado. Štab je zato sprejel sklep, da se brigada premesti. Izvedeli smo tudi, da Nemci patrolirajo po okoliških vaseh v močnem sestavu in da je nevarno gibanje po teh vaseh. Pozanimal sem se, kje se nahaja Okrožni odbor, pa

pionirski kotiček

Mojega strica so fašisti obesili na trgu v Ilirski Bistrici. Prijeli so ga v trafiki, ko je šel kupit cigarete, da jih ponese partizanom. Vklenjenega so peljali skozi Topolc in se hvalili: »Ujeli smo bandita!« Ko so prišli iz vasi, se

IZ TEŽKIH DNI

jim je iztrgal iz rok in zbežal. Skočil je čez živo mejo in padel. Zgrabili so ga in hudo pretepli. Odpeljali so ga v zapor v Ilirsko Bistrico. Drugo jutro so ga obesili na Titovem trgu. To se je zgodilo 5. julija 1942. leta.

Vivijana

Pionirska organizacija

29. september je uradno priznan za pionirski dan. Ta dan so se našim vrstam pridružili prvošolčki, ki jih je bilo okrog sto. Slovesno smo jih sprejeli medse. Sodelujemo pri vseh proslavah na šoli in izven šole. Povsod smo dobrodošli. Skupaj s člani mladinskega aktiva smo za novo leto uprizorili igrico Palčki. Igrali smo kar štirikrat. Žal, da nismo imeli prevoznega sredstva, da bi gostovali po sosednjih vaseh. Za pust smo imeli pustno rajanje na šoli. Tudi dan mladosti bomo dostojno proslavili, kako, pa je še naša skrivnost.

Po postanku pred osnovno šolo v Ilirski Bistrici hitro dalje!

Foto: FOTO-KINOKLUB

V RIBOGOJNICI

Zdaj se učimo o življenju v vodi. Šli smo v ribogojnico. Tu gojijo samo postrvi. Ribič, stric Rude, nas je peljal do valilnika. Samice takoj spustijo na prostost, samce pa gojijo v bazenu. Ikre dajo v valilnike, kjer ribo je ujel pri Bridovcu v Veliki vodi. Tehtala je 10 kg in pol. Dal mi je tudi sliko ribogojnice.

Tudi naši dečki bi radi postali ribiči. Stric Rude jim je rekel, naj se vpišejo v ribiško društvo. Imeti mo-

je tekoča voda. V valilnikih se izležejo male ribice. Ribič jih hrani z jetri in jajčnim rumenjakom. Ko so dovolj velike, jih vržejo v vodo.

Tudi moj dedek je ribič. Največjo rajo s seboj starejšega spremljevalca. Tudi Jasna se je odločila, da bo postala ribič. Na ribolov bo hodila z očkom.

Aleška

PODMLADEK IN MLADI ČLANI RK

V to organizacizo smo vključeni vsi učenci na naši šoli. Za svoj glavni cilj smo si zadali nalogo pomagati součencem, zlasti takrat, ko jih prizadenejo nesreče. Z denarno podporo pomagamo pri dograditvi mladinskega okrevališča na Debelem rtiču in odzvali smo se skopski akciji.

Te dni se je tridesetim mladim članom pridružilo še novih sto trideset. Prav mi imamo svoje želje. Sedaj nismo več podmladkarji, postali smo odrasli člani RK in želimo si predavanj o vraščanju v svet odraslih.

MODELARSKI KROŽEK

Krožek mladih modelarjev je bil aktiven že prejšnja leta. Tudi letos nas ni razočaral. Ker je letos »Leto tehniške kulture mladih«, smo pridno zgrabili za delo. Vadimo se v graditvi preprostejših letalskih modelov, kot so »Labud« in »Čaplja«.

V Kopru smo se udeležili okrajnega predtekmovanja mladih tehnikov. Tekmovanje je bilo 21. aprila. V letalskem modelarstvu se je naš Danilo uvrstil na drugo mesto in tako dosegel pogoje za republiško tekmovanje, katerega se je udeležil 26. aprila.

Sedaj pripravljamo vodne čolne in letala, s katerimi bomo nastopili za dan mladosti.

D. B.

IZ SPOMINOV TOVARIŠA GUŠTINA

Tovariš Guštin iz Bača rad obuja spomine na Toneta Tomšiča. Rojena sta bila istega leta. Pripovedoval nam je, kako sta hodila skupaj v šolo. Pot ju je vodila mimo njive, na kateri je zorela pšenica. Njiva je bila last kmeta iz Knežaka. V žitu sta iztaknila prepeličje gnezdo. Vsak dan so se dečki iz šole grede ustavili na njivi in opazovali jajčeca. Pri tem so teptali žito. Nekoč jih je zalotil lastnik njive. Dečki so se razbežali, ostala sta le Tone in Guštin. Kmet je pripeljal na njivo komisijo, ki je ocenila škodo. Nato je tožil njune starše. Morali so plačati dve kroni globe. Starši so dečka natepli. Guštin je bil zaradi kron in udarcev užaljen, Tone pa je rekel: »Nič zato, kriva sva!«

LASTOVKE SO SE VRNILE

Vrnile so se lastovke — naše prijateljice. Naznanile so nam pomlad. Opazovala sem, kako sta si lastovki gradili gnezdo pod napuščem sosedove hiše.

Strigli sta s škarjastim repom po zraku in cvrčali. Iskali sta slamico, cestno blago, mehko travo, dlako in lase. Gnezdo sta popolnoma zazidali, le pri strani sta pustili majhno odprtinico. Potem sta si gnezdo postlali z mehko travo in lasmi.

Končno je bilo njuno delo končano. Vsi veseli sta zafrčali po zraku, se pomenkovali in v jutranjem svitu iskali žuželke.

Jadranka

mi ni vedel nihče povedati. Svetovali so nam, naj počakamo na Komandi mesta, od koder so razposlali obveščevalce, da poizvedo podrobnosti o napadu in da dobijo morebitno zvezo z Okrožnim odborom. Ni nam preostalo drugega, kakor da tam prenočimo in nadaljujemo pot naslednjega dne.

V gradu prvega nadstropja so nam odkazali dve sobi, v katere so namestili železne vojaške postelje in nam postlali s svežo slamo. Sobe so bile v dobrem stanju in okna so krasile debele zavese. Ker smo bili izmučeni, smo takoj polegli in kmalu zaspali.

Drugo jutro smo se zbudili zelo zgodaj, kajti v bližnjih barakah so vstajali po vojaškem načinu. Ob zajtrku smo se posvetovali, kako bomo potovali naprej. Ker ni bilo še nobenih novic o točnem stanju po vaseh in so obveščevalci še niso vrnili, smo sklenili, da počakamo na Mašunu do večera in ponoči nadaljujemo pot ter prekoračimo železnico in cesto, ki sta gotovo zastraženi, v nočnih urah.

Ugotovili smo, da pozna Jelko iz Pregarja najbolj vse brkinske poti, zato smo določili njega za vodiča, ki naj bi ostale odposlance pripeljal do središča Brkinov, od koder bi šli vsak na svojo stran. Naslednjo noč so prekoračili železnico in cesto in kot so mi pozneje povedali, zelo težavno. Jaz sem odšel še isti dan z Mašuna in sem prekoračil železnico med Podstenjami in Topolc ter srečno prišel v Tominje, kjer sem upal, da bom izvedel, kje se nahaja Okrožni odbor. Tudi tam ni nihče vedel, zato sem se napotil v Zarečje k Mimici, ki je že od leta 1942 vzdrževala zvezo med Okrožjem in ostalimi odbori, ko se je moralo Okrožje seliti zaradi hajk in konspircaije iz enega kraja v drugi. Povedala mi je, da so nekateri člani Okrožnega odbora OF odšli v Klivnik, da sami preverijo resnico o napadu in izgubah ter preiščejo okolico, če bi morda še kak ranjenec tičal kje v grmovju. Poizvedovat so šli tudi, kje se sedaj nahaja družina iz Klivnika, ki so ji Nemci ubili gospodarja in požgali domačijo. Obvestila me je tudi, da bo imela zvečer z njimi sestanek, tako da bo drugi dan razposlala njihova navodila na razne odbore ter izvedela, kje se bodo namestili.

V Zarečju sem se nekoliko odpočil, zvečer pa sem šel skupno z Mimico na določeno mesto. Tam sta nas že čakala Jadran in Dušan. Povedala sta, da je padlo dvainšestdeset partizanov in gospodar v Klivniku, ki so ga ustrelili v hlevu, nato pa zažgali domačijo. Povedala sta tudi, da Nemci hodijo po Brkinih v močnih skupinah in stikajo za terenci. Zato je v marsikateri vasi odbor razbit in bo potrebno takoj pregledati odbore po vseh vaseh ter jih nadomestiti z novimi ljudmi. Zavedala sta se, da bo to težka naloga, ker so ljudje preplašeni. Svojci padlih v Klivniku, ki so bili v pretežni meri domačini, se še niso potolažili in marsikje bodo dolžili vaški odbor, da je krivec izgube njihovih padlih.

Nato smo odšli v vas, kjer smo povečerjali. Ugotovili smo, da nas čaka težko delo po vaseh, nismo pa slutili, da Nemci pripravljajo veliko ofenzivo, ki se je kmalu nato začela in zahtevala mnogo žrtev in povzročila veliko gorja, na terenu pa je zopet razredčila krajevne in rajonske odbore.

(KONEC)

»Bom šel na planine, na strme vrhe, bom slišal od daleč zagorske zvone«

Stodvajset mladih grl se je strnilo okrog lipe na Kalcu in zapelo. Na njej je Miroslav Vilhar zložil Zagorsko. Zvonovi so peli Franciki Joškovi v slovo. – Pozdravila nas je prava kraška burja. Deklicam je mršila lase, dečkom odnašala klobučke. Spoznali smo Vilharjev svet – gozdičke, senožeti in goličave, Tabor in Pivko. Edinstven razgled za vsakega, čeprav ni rojen na burji.

Žal, da niso cveteli kostanji. Šopek encijana za spomin! V Zagorju smo šli ob strugi Pivke. Razočaranje – glavni izvir je zazidan z betonom. Tudi požiralniki so mirovali. Zagorje – »hiše so hišice, okna so okenca«, pravi Župančič. Sredi vasi mogočna votla lipa. Še Svarun bi je bil vesel. Šest dečkov jo je komaj objelo. Čvrst pogled in nasmeh vsakemu Zagorcu. Jadranka je napisala: »Bilo je čudovito!« Pa naj govorijo naprej otroci sami:

Bili smo na Kalcu. Izstopili smo na Baču. Tu sta nas čakali tovarišici Marija in Ivanka ter tovariš Guštin. Tovariš Guštin nas je pozdravil pred spomenikom padlih. Nato nas je peljal k hiši, na kateri je vzidana plošča v spomin Tonetu Tomšiču. Tu je Tone Tomšič preživel svojo mladost. Na Kalcu, na kraju, kjer je bil prvi sestanek aktivistov OF s Pivke in Ilirske Bistrice, nam je tovariš Guštin pripovedoval: »Kalec je bil najbolj primeren kraj za tajni sestanek zato, ker je oddaljen od vasi in ima razgled na vse strani. Karabinerji, ki so imeli svojo postojanko v Zagorju, ne bi nič sumili, ker so hodili ljudje iz bližnjih vasi ob nedeljah na Kalec na izlet.« Povedal nam je tudi o straži mladih, ki so bili zaradi varnosti postavljeni proti Zagorju, Baču in Jurščam. S piščalko bi opozorili na nevarnost. Sestanka se je udeležil tudi on. Tu so dobili važno nalogo. Organizirali so po vaseh osvobodilne odbore, ki so pripravljali upor.

Tovariš je lepo pripovedoval, še bi ga poslušali, a so nas čakali šoferji. Pri prevoznem podjetju »Slavnik« so bili tako dobri, da so nam dali kar dva avtobusa. Morali pa smo se vrniti do 12. ure, ker sta morala avtobusa na redno progo.

Učenci III. r. II. Bistrica

Pionirski fotokrožek

Že pred leti smo v Ilirski Bistrici na osnovni šoli ustanovili pionirski fotokrožek. Zasilno opremo in potrebščine je nabavila šola sama. Tako smo redno delali. Vendar je pozneje krožek razpadel, ker nas ni imel kdo učiti.

Letos, ko smo se preselili v novo šolo, smo dobili mali prostor zraven delavnice za tehniški pouk. Tja smo prinesli staro opremo in aparate in zasilno preuredili prostor.

Za fotokrožek je bilo veliko zanimanje, saj se je vključilo vanj 35 članov. Razdelili smo se po grupah. Vsak dan dela po ena skupina. V skupini je vodja, ki skrbi, da delo pravilno poteka.

Nekateri že znamo uporabljati fotoaparat, vendar smo do tega prišli postopoma. Najprej smo se enkrat tedensko seznanili z zgodovino fotografije in njenim razvojem do današnjega dne. Potem smo delali fotograme – zapise brez fotoaparata, sedaj pa že gremo fotografirat v naravo. V lepem vremenu gremo večkrat vsi člani na izlet v naravo, saj nam nudi domači kraj obilico lepih motivov.

Spremljali smo tudi učence tretjih razredov na poučni ekskurziji na Kalec. Dveh natečajev za fotografijo se mislimo udeležiti z našimi fotografijami, saj že udeležba pomeni za nas napredek.

Pri delu nam nudi vso pomoč in razumevanje Ljudska tehnika in Foto-kino klub Ilirska Bistrica.

D. B.

RAZPIS

Kmetijsko industrijski kombinat Ilirska Bistrica, razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. 2 analitika v plansko analitičnem sektorju;

2. 2 električarja za pomožni obrat.

POGOJI:

Pod 1.: srednja ekonomska šola ali nižja šola z najmanj 5 let prakse na podobnih delovnih mestih.

Pod 2.: kvalificirani električarji.

Prejemki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov KIK.

Pismene ponudbe s kratkim opisom dosedanje zaposlitve in strokovne izobrazbe naj kandidati dostavijo kadrovsko-socialnemu sektorju Kmetijsko industrijskega kombinata Ilirska Bistrica do 15. junija 1964.

Leto tehnične kulture – JPI

(Nadaljevanje s 3. strani)

in v fotografski tehniki. V modelarstvu smo se uvrstili na republiško tekmovanje, v fotografski tehniki pa smo dosegli tretje mesto od osmih nastopajočih. Za zaključek JPI bomo odprli ob dnevu mladosti na osnovni šoli v Ilirski Bistrici občinsko razstavo vseh tehničnih in likovnih izdelkov vseh šol v občini. Modelarji bodo nastopili s svojimi vodnimi in letalskimi modeli. S tem pa se bo tehnični pouk na šolah izboljšal. Od vseh osemletk ima delavnico in orodje za to vrsto dejavnosti samo ilistrskobistriška šola. Pred nami je velika naloga: da bo treba še mnogo delati, da ne bo konec JPI. Ugotovili smo, urediti in opremiti moramo primerne delavnice za ta predmet. Zato bomo morali zainteresirati vse ustrezne činitelje, da bo dobilo tehniško izobraževanje na šolah svojo vrednost v današnjem razvoju. Le na tak način bomo imeli na delovnih mestih prave strokovnjake. Darko Butinar

Foto krožek na osnovni šoli v Ilirski Bistrici

Foto-kino krožek

Pred več kot 50 leti sva se z mojim, sedaj že umrlim prijateljem navdušila za fotografijo. Dogovorjeno, storjeno! Šla za v Židovsko ulico v drogerijo »Kauc«. Tam sva po naših denarnih zmožnostih nabavila foto aparat, navaden aparat s stojalom. Za vse drugo nam je primanjkovalo denarja, počakati sva morala prvega, da sva prejela od doma denar, ki sva ga prejemala za malice in za še kaj drugega. Tedaj sva kupila zavitek z 12 kom. plošč in uslužbenec je bil tako prijazen, da nam je tam napravil razvijalec po predpisu. Kupila sva tudi pribor in vse to z veseljem nesla domov. Nisva mogla pričakati, da napraviva prve slike. Takoj sva se napotila v Tivoli. Spremljalo naju je še nekaj součencev. Procedura nastavljanja aparata je bila precej zamudna, ker je bilo treba na mlečni šipi najprej aparat uravnati, da je bila slika popolnoma čista. Tega seveda nisem bil še vešč, čeprav sva s prijateljem v prostem času pridno vadila. Napravila sva nekaj posnetkov, seveda časovnih, čeprav je bilo sončno vreme. Nestrpnost je bila velika, komaj sva čakala trenutka, da bova videla, kaj sva napravila. No prišlo je tudi do tega, toda slike so bile vse motne.

Sčasoma smo napredovali, slike so bile vedno boljše.

Do danes so se aparati izpopolnili in danes jih dobiš v vseh oblikah, kavostih in cenah.

Dne 29. marca 1964 se je ustanovil v Ilirski Bistrici foto-kino krožek. Povabljen sem bil tudi jaz in sem se tudi vključil kot amater.

Krožek ima svoj prostor nasproti hotela ZMAGA s svojo temnico z vsemi pritiklinami in potrebščinami. Kar se tiče razvijalca, fiksirne kopeli, papirja, si preskrbi vsak sam, plača samo potrošeno električno energijo.

Po pripovedovanju zelo agilnega fotoamaterja je bil tu že v letu 1958 poklicani v življenje foto krožek. Napravili in pripravili so vse z lastnimi močmi in udarniško, ni bil pa sposoben za življenje.

Štiri leta je malo, toda morda bo zadostovalo, da bo ta v življenje poklicani foto-kino krožek, ki je del ljudske tehnike občinskega odbora v Ilirski Bistrici, zaživel in dobro uspeval.

Upajmo!

V.

Udeleženci ustanovnega občnega zbora Foto: Valenčič

Srečanje s šolo

Vpisovali so v prvi razred osnovne šole. Le malo roditeljev je prišlo samih. Dva dni so prihajali dečki in deklice in starši so jih vodili za roko. Okrog sto novincev. In še bo kateri, vpisal se bo septembra pred pričetkom šole. Otroci so se ozirali po mogočni stavbi, ki bo v jeseni postala njihov drugi dom. Njihove predstave o šoli so napačne, šolo in učitelja bodo dojeli pozneje. Nekateri so sproščeni, vedo za svoje ime in priimek in še za bivališče, drugi so boječi, kako se imenujejo povedo šele na prigovarjanje. Otroci odhajajo. V šoli so ostali papirji, kjer so zapisana njihova imena. Meter dolga – štirikrat prepognjena pola, matični list – otrokov »osebni« list. Spremljal ga bo do zaključka šole. Šola, kjer bo učenec zaključil šolanje, hrani matični list trajno. To je važen dokument. Poleg učenčevih rojstnih podatkov, bivališča in poteka šolanja, so tu vpisane ocene po predmetniku. Pomembno vlogo imajo v matičnem listu zapiski, kako se gradi otrokova osebnost. Šola skuša razčistiti, kakšno mesto zavzema otrok v razredni skupnosti.

Čez štiri mesece bo otrok prestopil šolski prag. Starši mu bodo kupili prvo čitanko, računico, svinčnik in nalivno pero, kajti kmalu se bo spoprijel s črnilom. Tudi na barvne svinčnike in vodene barvice ne bodo pozabili. Čitanko in računico mu bodo zavili, zvezkov pa najbrž ne bodo kupovali, ker ne vedo, kakšne bo potreboval. Sešili mu bodo haljico – oziroma jopič in naredili ali kupili copate. In naš šolar bo nared. Vse, kar bo naknadno rabil, bodo izvedeli starši *na* prvem roditeljskem sestanku.

Mnogi starši so zaskrbljeni. Mori jih misel, kako se bo otrok vključil v razredni kolektiv in kako bo premagoval težave, ko ne pozna nobene črke in ne zna še nič računati. Zato pa je šola. Res, nekateri – sicer takih je malo – znajo ob vstopu brati, pisati in računati. Samozavestni so, vse bi radi sami povedali, vse naredili le oni. Če je tak otrok lažje vzgojljiv, ni težav. Učitelju je neredko v pomoč. Da se ne dolgočasi, dobi težje naloge. Drugače je s težje vzgojljivim otrokom, ki prinese v šolo nekaj znanja. Večkrat moti pouk. Koliko časa in truda potrebuje, da spozna, da zavzamejo vsi enako mesto v razredu. Dostikrat se dolgočasi in je v nevarnosti, da se poleni. Le kako bo potem sledil novi, njemu neznani snovi? Otrok naj prinese v šolo pripravljenost do dela in pravilen odnos do razrednega kolektiva. Poznal naj bi osnovne higienske navade, znal prositi in se zahvaliti, pozdravljati, poslušati in opazovati, bil bi naj toliko spreten, da bi znal ravnati s svinčnikom in knjigo. Starše mu bo v šoli nadomestil učitelj, ki bo njegov prijatelj, dobil bo mnogo bratcev in sestric in vsi skupaj bodo velika družina. V razredu je kot doma – smejejo se in kregajo in radi imajo drug drugega. Vsak dan sliši otrok nekaj novega, lepega, življenje dobi svoj pomen.

Vstop v šolo je prvi odmik od domačega ognjišča. Starši niso več edini, ki so zavzemali za otroka prvo – dotlej drugim nepristopno mesto. Vendar tako mora biti. Ob roditeljih gradi šola novega človeka. Srečen bo, če bo čutil, da stoji med domom in šolo.

Večkrat imamo priliko poslušati zaskrbljene starše, ki se ne morejo odločiti, ali naj vpišejo svojega otroka, ki je rojen v prvih mesecih naslednjega leta, ali pa naj počakajo še eno leto. Zakon dopušča vpis otrokom, ki bodo dopolnili do konca koledarskega leta 6 in pol let starosti. Seveda to le v primeru, če so telesno in duševno dovolj zreli in če ima šola možnost, da jih sprejme.

Telesno razvitost ugotavlja zdravnik, za ugotavljanje duševne razvitosti pa zaenkrat še nimamo pogojev. Za to uporabljamo zrelostne teste, s katerimi ugotovimo duševno starost, ki se seveda mnogokrat ne ujema s kronološko starostjo, saj vemo, da so nekateri otroci duševno razviti preko svoje starosti ali pa zaostajajo za povprečjem. Če je otrok telesno lepo razvit, večkrat starši silijo k vpisu, češ, pol leta gor ali dol, to ne igra nobene vloge. Toda psihologija nas uči, da je pol leta za otrokov razvoj pomembna doba. Čeprav kaže otrok določeno bistrost, je vprašanje, če je tudi socialno toliko dozorel, da se bo lahko vključil v razredni kolektiv.

Ali se bo lahko podredil disciplini, ali bo razvil pravilen odnos do sošolca in do učitelja, ali ni mogoče se preotročji, preveč egoističen, še ves v svetu iger in suženj trenutnega razpoloženja? Prezgodnji vpis po dosedanjih izkušnjah v večini primerov ni obrodil lepih sadov. Otrok bo sicer v prvih letih še napredoval, toda v višjih razredih bo razlika v starosti vedno močnejša ovira za zahtevnejše delo . . . Povsem nesmiselno pa je siljenje k vpisu v primeru, da tak mlajši otrok niti ne kaže veselja za šolo in enostavno izjavlja, da v šolo noče iti. Zakaj bi takemu otroku ukradli prepotrebno dobo otroštva?

Ne samo pohvalo tudi nagrado!

Adolf Uljančič, šofer pri obratu Kmetijsko industrijskega kombinata Transport v Ilirski Bistrici, je dne 28. aprila letos s tveganjem življenja prihranil podjetju nad 25 milijonov škode, ki bi jo lahko povzročil požar na cisterni avto-vlaka, ki ga je sam upravljal.

Iz neznanih vzrokov se mu je avto vnel in začelo se je močno kaditi. V hipu je skočil s kabine avto-vlaka, vzel gasilne naprave in s svojo požrtvovalnostjo — čeprav je dobil močnejše opekline po rokah — rešil avto-vlak, gorivo, ki ga je vozil in sebe, skupnosti pa prihranil nad 25 milijonov dinarjev.

Bilo bi prav, da ga tako podjetje kot zavarovalnica poleg že prejetih javnih pohval še nagradita s primerno denarno nagrado.

K.

Kako sem doživel potres

Sedela sem pri mizi in z zanimanjem brala knjigo. Tišina je objemala izbo. Vsa sem bila zatopljena v branje.

Nenadoma se mi je zdelo, da slišim grmenje in začutila sem nalahko gibanje mize in omare. Sprva se za to nisem niti zmenila in sem še naprej zatopljeno brala knjigo. Toda to votlo bobnenje ni hotelo ponehati. Sledil je močnejši sunek. V hipu mi je prišlo na misel: »Potres!« Hotela sem zavpiti, toda iz sebe nisem mogla spraviti nobenega glasu. Stala sem kot prikovana v tla, kajti pred menoj se je v mislih zarisal potres, ki so ga nedavno doživeli v Skopju . . . porušene stavbe, smrtne žrtve, otroci brez staršev . . .

Srce mi je začelo močneje utripati, spreletelo me je po vsem telesu in noge so se mi začele tresti. Zdelo se mi je, da slišim v daljavi tekanje in glasno vpitje ljudi: »Potres, potres! . . .« Z grozo sem poslušala to kričanje . . .

Tedaj pa se mi je vrnila moč in me z neko nevidno silo odtrgala od tal. Vsa omotična sem zbežala pred hišo, kjer je bila zbrana že množica prestrašenih ljudi.

Manica

Več kot sto let stara lipa v vasi Hrušica Foto: V. Kindler

VREME

V DNEH OD 28. MAJA DO 30. JUNIJA PRIČAKUJEMO DEŽEVNO VREME Z OHLADITVIJO PO VSEJ SLOVENIJI. V OSTALEM BO POVEČINI LEPO, A VČASIH MED 3. IN 5. JUNIJEM KRAJEVNE NEVIHTE, PREDVSEM PA DEŽEVNO VREME IN KRAJEVNE PLOHE MED 1. IN 7. JUNIJEM. NA TO ZNATNO IZBOLJŠANJE VREMENA.

UNIČEN SEN

Zakaj pa jokaš Kristinca?

Sanjala sem, da je šola pogorela.

Nič ne jokaj, saj ni pogorela.

Saj zato pa jokam!

GOSTINSKO PODJETJE

Soča

s svojimi obrati:

kavarno Turist, gostilno Kolodvor, restavracijo Triglav in hotelom Zmaga vas vabi na obisk, kjer boste poceni in solidno postreženi z vsemi specialitetami po konkurenčnih cenah. Nudimo vam hotelska ležišča in ležišča v zasebnih sobah. Po želji gostov prirejamo tudi izlete v razne turistične kraje. Nudimo visokokvalitetna in izbrana istrska vina in znana kvalitetna vina vseh drugih vrst.

Obiščite nas in videli boste, da vam ne bo žal!

Glasilo SNEŽNIK izhaja enkrat mesečno. Izdaja ga občinski odbor SZDL Il. Bistrica — urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Jože Keuc, člani uredništva: Franc Munih, Miroslava Lavrenčič, Fani Fatur, Tone Guštinčič, Ivan Šuštar, Hugon Debevc in Milko Princ. Tehnični urednik: Janko Novak. Tisk »Kočevski tisk«, Kočevje. Letna naročnina za tuzemstvo 240 dinarjev, za inozemstvo 1,5 $ ali 800 dinarjev. Tekoči račun pri NB v Ilirski Bistrici št. 602-12-638-41. Rokopisov in risb ne vračamo.

NAŠ ŠPORT

Tudi balincarji so aktivni

Športna dejavnost je v naši komuni osredotočena v glavnem centru občine, v Ilirski Bistrici.

Med najbolj aktivne predstavnike športnega udejstvovanja spada vsekakor sekcija balincarjev pri TVD Partizan. To trditev nam najbolj zgovorno potrjuje njihov organizacijski in tehnični plan dela za leto 1964.

Sekcija balincarjev ima svoj petčlanski interni odbor, ki je na svojih sejah še pred sezono, to je v zimskih mesecih, temeljito pregledal delo preteklega leta in si pripravil podroben načrt dela za bodoče.

Najprej so odstranili nekatere manjše probleme v organizaciji članstva in sekcije. Pri okrajni zvezi balincarjev so registrirali obstoječe klube, poostrili disciplino članstva ter izvedli reorganizacijo klubskih vrst. Bivši klub Ilirija se je združil z železničarji v enoten klub »Železničar«, ki skupno s klubom »Snežnik« šteje 58 registriranih igralcev. Tako število je zelo zadovoljivo in narekuje nujnost ureditve in izvršitve tehničnih nalog.

V sklopu teh ureditev je potrebno upoštevati predvsem ureditev dvotirnega balinišča pri železniški postaji.

Pravočasno pripravljene naloge so omogočile, da se je 26. aprila, z otvoritvijo dvotirnega balinišča pri železniški postaji, uspešno pričela letošnja balinarska sezona naše sekcije.

Nekaj dni za tem, 1. maja, je bil organiziran turnir sindikalnih podružnic v počastitev delavskega praznika. Turnirja so se udeležile sindikalne podružnice: Topol, KIK, Lesonit, Občinska skupščina, Železničar, Ilirija, GG Il. Bistrica in Iplas Podgrad. Tekmovanje je bilo po sistemu izpadanja. Prvo mesto je osvojila ekipa Topola. Sledile so ekipe: Železničar, KIK in Iplas. Vse štiri najboljše ekipe so prejele praktične nagrade, darilo občinskega sindikalnega sveta.

10. maja smo bili priča dobro organiziranemu okrajnemu prvenstvu četvork, ki se ga je od 20 prijavljenih udeležilo 16 ekip. Med osmimi najboljšimi, ki so imeli pravico nastopati v finalnem tekmovanju, sta bila tudi naša kluba Snežnik in Železničar.

Finale je bil 17. maja v Postojni. Turnir še ni končan, toda klub Snežnik si je s solidno igro že zagotovil najmanj 3. mesto v okraju in s tem pravico nastopanja na republiškem prvenstvu, ki bo konec maja ali v prvi polovici junija in sicer v Novem mestu. O končnem plasmanu naših ekip na omenjenem prvenstvu in o rezultatih iz republiškega prvenstva bomo poročali v prihodnji številki. Do takrat pa želimo našim neumornim in skromnim balincarjem kar največ uspeha z željo, da bi čim uspešneje zastopali naš balincarski šport pod Snežnikom.

V nedeljo, 10. maja je bilo v Ilirski Bistrici okrajno tekmovanje v balinanju Foto: M. Primc

ZA SMEH

»Ti, kako bi najprej prišel do avta?«

»Nič lažjega kot to. Zaposliš se pri nekem podjetju med vodilnimi. Ob prvi priliki se s svojimi delavci v katerikoli oštariji napiješ, napraviš ali izzoveš spor in pretep in delavci ti pri tem polomijo rebra, roke in noge. Ko se po dveh letih zdravljenja v bolnišnici vrneš domov, ti je že naše socialno pripravilo lep kupček jurjev, s katerimi plačaš avto.«

SMEH V ŠOLSKIH KLOPEH

V 3. razredu so se učili, da stoji pred besedo ki vejica

Tovarišica učiteljica je rekla Lojzku:

»No, Lojzek, povej stavek, v katerem bo beseda ki!«

Lojzek je brez pomišljanja odgovoril:

»Kikiriki!«

Učimo se o Krasu, o Lipici, svetovnoznani kobilarni. Učencev ni bilo moč pomiriti, vsak ve nekaj o lipicancih. Nato rišemo zemljevid. Tam, kjer bi moral biti krožec, ki bi predstavljal Lipico, je Metka narisala lipico.

LESONIT NIZA ZMAGO ZA ZMAGO IN VODI NA LESTVICI I. REPUBLIŠKE LIGE

Lesonit : Ilirija 59:57 (26:34)
Domžale : Lesonit 49:44 (19:16)
Lesonit : Škofja Loka 66:39 (31:20)
Lesonit : Branik 59:45 (24:23)
Svoboda : Lesonit 61:59 (32:22, 57:57)

Pet tekem, štiri zmage, en poraz. To je bilanca našega ligaša v preteklem mesecu.

Iz rezultatov je razvidno, da sta bili zmagi s Škofjo Loko in Branikom prepričljivi. Zmagi z Ilirijo doma in Svobodo v Ljubljani po podaljšku, sta bili bolj s težavo priborjeni in je odločilno vlogo odigrala večja hladnokrvnost Bistričanov in njihova spretna in pravočasna ubrana taktika.

Rezultat v igri z Domžalami je realen, saj je to močna ekipa, ki na domačih tleh le redko kdaj pusti nasprotniku točke.

V času poročanja Lesonit vodi na lestvici prve republiške košarkarske lige z dvema točkama prednosti pred Tivolijem, Elektro, Domžalami in Branikom. Do konca spomladanskega dela preostanejo še štiri tekme. Najprej s Tivolijem doma in Elektro v Šoštanju.

Nato bosta odigrani še dve koli jesenskega dela in sicer z Ljubljano v Ilirski Bistrici in Triglavom v Kranju.

Letošnje uspešno nastopanje našega ligaša v najboljši vrsti Slovenije vzbuja med našimi občani veliko zanimanje. To potrjujejo že obiski na vsaki tekmi, kjer pa mnogokrat prihaja do nevšečnih pojavov v zvezi z vstopnino. Če smo že navijači naših športnikov, bodimo istočasno tudi športni gledalci, s tem, da bomo minimum te športnosti pokazali pri plačevanju vstopnine.

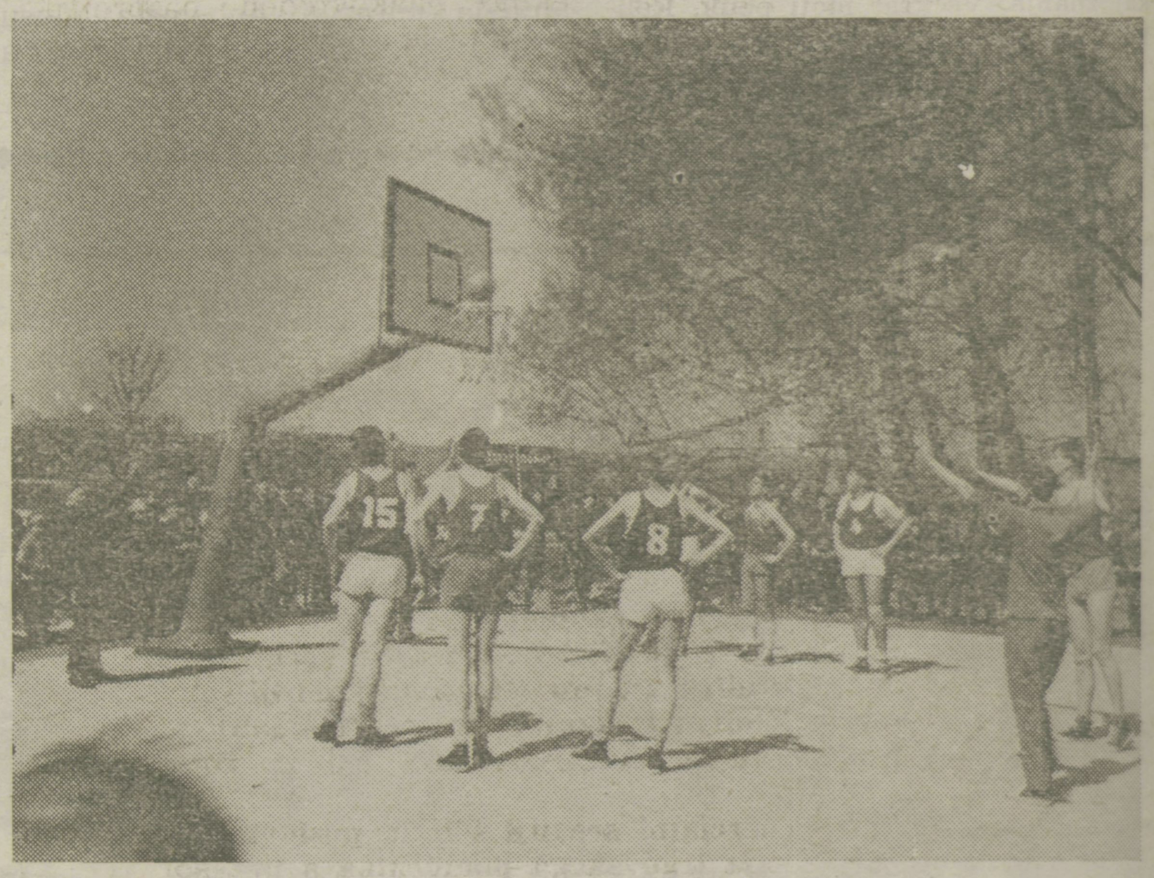

GOSTILNA PRI

„Davorju"

ILIRSKA BISTRICA

Na novo urejeni gostinski obrat pri SPETIČU vas vljudno vabi in se vam toplo priporoča s svojimi uslugami in z odlično istrsko kapljico. Obiščite nas in videli boste, da vam ne bo žal!

OBIŠČITE
ZNANO GOSTILNO

PRI ACOTU

V PODGRADU, ki vam nudi vse vrste specialitete, odlična istrska in druga visokokvalitetna vina po konkurenčnih cenah.

ŠPORT NAŠ ŠPORT NAŠ ŠPORT

LESONIT : REPREZENTANCA Z. NEMČIJE 67 : 71 (32 : 35)

Na turneji po Sloveniji je košarkarska reprezentanca ZR Nemčije odigrala svojo prvo tekmo z ekipo Lesonita. Tekma je bila 1. maja na igrišču v Ilirski Bistrici pred rekordnim številom gledalcev.

Lesonit: Prosen 16, Potočnik 16, Grlj 12, Štemberger 8, De Polo 8, Žnidaršič 3, Lenarčič 2, Šuštar 2, Antonič, Ujčič, Primc, Kandare.

Z. Nemčija: Weinand 19, Kienast 12, Neumann 12, Krüger 9, Niedlich 6, Jungnickel 5, Rödu 4, Schurkus 4, Wolfram, Vrmitzer, Loibl, Corzzinski.

Tekmo sta sodila mednarodna sodnika P. Kavčič in Šefer. V predtekmi je ženska ekipa Kvarnerja premagala enako ekipo Lesonita z 33:15 (22:8).

Reprezentanca ZR Nemčije je gostovala v okviru svojih priprav za olimpiado v Tokiu. Zanimanje za srečanje je bilo izredno veliko in lepo vreme je pripomoglo, da se je zbralo do sedaj največje število gledalcev na košarkarski tekmi v Ilirski Bistrici. Ob pogledu na gostujočo ekipo in njihov renome je tako med gledalci kot igralci samimi vladala upravičena bojazen in negotovost o izidu srečanja. Predvsem je vplival spoštovanje največji med gosti, 214 cm visoki igralec. Ekipa Lesonita je svoje vrste ojačala z De Polom, članom Kvarnerja iz Reke in Potočnikom — enim najboljših članov Olimpije.

Prvih 10 minut je Lesonit igral s svojo standardno petorko, nakar sta vstopila gosta ekipe De Polo in Potočnik. Medtem ko se De Polo ni najbolje znašel v naši ekipi in je bila kmalu potrebna menjava, je Potočnik dobro zaigral. S svojo prekaljenostjo je odigral pričakovano vlogo in pod obema košema je bila žoga nemalokrat plen njegovih visokih skokov. Že v začetku tekme je bilo jasno, da bo kvalitetna in razburljiva. Fizični moči nasprotnikov je bila enakovrednost srčnost in požrtvovalnost Bistričanov, ki so bili vso tekmo enakovreden nasprotnik. Rezultat je s 4 pikami v korist gostov iz Nemčije za našo ekipo vsekakor velik uspeh, saj bi bil z malo športne sreče lahko obraten.

Igralci in gledalci smo bili zadovoljni. Videli smo lepo tekmo, prežeto s športnim duhom in fair borbo tako, da nam bo ostala dolgo v spominu. Želimo, da bi se v Ilirski Bistrici še kdaj ustavili in pokazali svoje športno znanje fantje, kot so bili ti iz Nemčije.

Pripomnimo naj še to, da so bili gostje nadvse zadovoljni s sprejemom in gostoljubnostjo naših predstavnikov. Ogledali so si osemletko, izvir Bistrice, ribogojnico ter preživeli nekaj prijetnih ur v prisrčnih in prijateljskih razgovorih s svojimi kolegi — športniki.

Odbojkarska ekipa iz Jelšan v II. rep. ligi

Mislim, da je že čas, da se tudi mi oglasimo in povemo nekaj besed o sebi, o naši odbojkarski ekipi z namenom, da bi tudi pri drugih mladincih po vaseh vzbudili zanimanje za to panogo športa.

Na pobudo TVD — Partizana iz Ilirske Bistrice in na svojo željo smo leta 1957 ustanovili v Jelšanah odbojkarsko ekipo. Brez večjih sredstev, brez igrišča smo bili vseeno optimistično razpoloženi. Sklenili smo, da si moramo sami čimprej urediti igrišče. To nam je tudi uspelo, čeprav smo mnogi dobili žulje zaradi kopanja in urejevanja igrišča. Začeli smo z malim, tekmovali smo med sabo in eventuelno z ekipami iz občine. Prijavili smo se nato za tekmovanje v okrajno odbojkarsko ligo, kjer so bili: Izola, Postojna, Koper in drugi. Uspeh v začetku ni bil velik, toda sčasoma smo dobili izkušnje in uvedli kolektivno igro. Prvi večji uspeh je bil osvojitev okrajnega prvenstva leta 1961 in istega leta osvojitev pokalnega prvenstva. Kot okrajni prvaki smo se že tedaj potegovali za vstop v II. republiško ligo, toda na kvalifikacijah v Kranju nam je to za las ušlo.

Spet smo nadaljevali tekmovanje v okrajni ligi in potihem upali na uspeh. In res, v letošnjem letu, bomo kot okrajni prvaki tekmovali v II. republiški ligi, ki začne 26. aprila 1964. Z ozirom, da so to ekipe, ki imajo večji repertoar znanja, bo potrebno, da se tudi mi izpopolnimo. Tudi sedaj imamo težave, ne finančnih, ker nam TVD Partizan daje pomoč in smo si dosedaj precej opomogli, temveč težave z izborom igralcev, ker so nam prejšnji odšli v JLA.

Upamo in želimo, da bomo tudi v tej ligi dosegli dobre rezultate.

A. B.

V naši okolici se je ohranil star običaj, ko mora nevesta spači velik kolač in pogostiti vaške fante. Slika kaže prizor iz nedavnega ženitovanja v Jasenu

Upravni odbor »ILIRIJE«, trgovskega grosističnega podjetja Ilirska Bistrica

razpisuje

v smislu določil temeljnega zakona o štipendijah (Uradni list FLRJ, št. 32/55)

1 štipendijo za študij na ekonomski fakulteti;
1 štipendijo za študij na višji komercialni šoli;
1 štipendijo za študij na administrativni srednji šoli;
1 štipendijo za študij na komercialni srednji šoli;
1 štipendijo za študij na poslovodski šoli za trgovsko stroko.

Za študij na komercialni srednji šoli in poslovodski šoli se zahteva kvalifikacija trgovskega pomočnika s prakso.

Istočasno razpisujemo tri učna mesta vajenk in dveh vajencev za različne trgovske stroke.

Razpis štipendij in vajenških mest bo zaključen 15. junija 1964.

»ILIRIJA«,
trgovsko grosistično podjetje
ILIRSKA BISTRICA

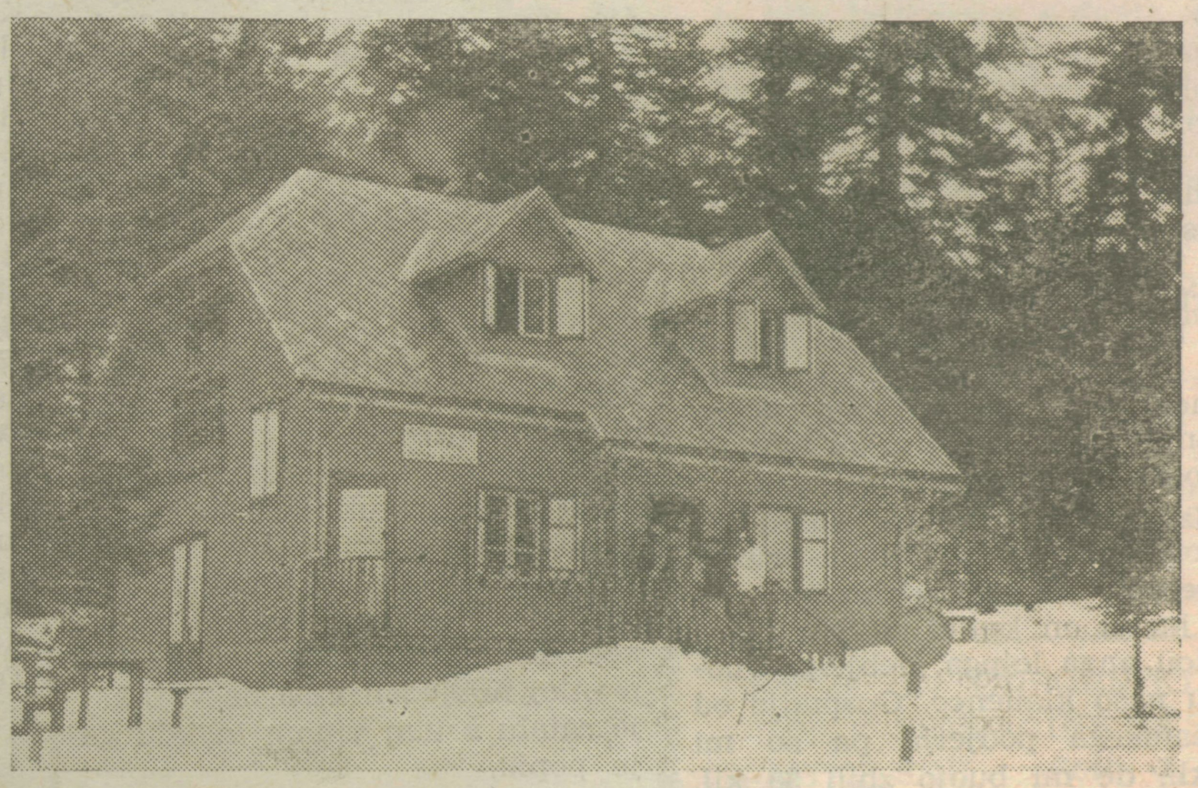

Taborniki iz Trsta, gostje v domu oddiha Lesonita na Sviščakih

IZPOD rešeta

Kaj je poveidu Bezačou Frane

Ani ledje imajo tulku slabga ze povejdat od našga Bistrca, jest pa vejm, de nej toku. Imamo pa tudi prnos duosti takeh reči, ki jeh drugi nejmajo.

Koder se člouk po tješkem dejli odpravi an malu ne špos okuli Bistrca in Trnouga, vidi mersikej koristnega in tudi lejpga. Ta narprej, ku prideš u Trnou, videš anu veliko prou lejpo oštarijo, ki so ji koda djali »Restauracija Suoča«, ma pr temi je ta hejc, de je vrje anu lejtu zeprta. Zeprta pa je mendej zetu, de nejbi koki tuji zletenki pestili prnos kocga tuelerja al pa koke nemške marke, zekej mi se tacga dnarja toku sakramensku branmo, de je kej.

No če se glih čješ sprjehoudet duol do usahle »Suoče« do staciuona al postaje, huedeš po takme lejpmi trotelerji, ki je se sameh nartalejpšeh kahlc nerjen. Rejs je, de je ta cejsta bol stara, ma luknje ne cejsti so use nove. Nartastarše nejmajo vejč ku dvej tri lejta. Ani Japonci, ki so se uni dan po pomuoti prpeljali ljes k nom, so nom povejdali, de se pr njeh pravi takem cejstam po japonsko »Sama Jama«.

Naši ledje gruntajo zakaj de nej pr nos mesa. Buom prjecej povejdou zekaj. Nej dugu od tega, ku je en kmjet ss Smrja prpjelou anga lejpga, debjelga vuola u našo klauenco. Gospudje od mesarskega podjetja pa so mi rjekli, de mi buojo zbili 30 kil, čješ, da je vuola prej duobru sfutrou, de bi biu tježji. Ma ta kmjet ss Smrja, kukr večina našeh kmjetu, nej bju toku neumen, kuker je zgljedou. Na buodi lejn, pelje voliča ne Matulje, tom pa je duobu zanj 7 jurju vječ, ku bi jih duobu u naši klauenci, če bi ga proudou ss puno tježo. Jest mislem, dragi Bistrčani, de vom je zdej jasnu, zekaj de nej pr nos mesa.

Jouku se tudi prtmo, de buomo zganjali nejkok turizem, vonder bi mogli nejktiri pametnjakoviči vejdet, de se brez malu buljeh cejst tu ne muore uganjat. Cejste u našem mjesti so take, de bi trejba rejs nejkej nerdjet, če nje drugu, po tisteh cejstah, ki nejso šje u-se u luknjah, nerdjet še nejkej lukenj, pa bi se morbet zrounale.

Imamo pa u Bistrci jouku fejst inšpektorje. Sej tudi nerdijo tom ki koda kokrat kok zepisnek, ma tu je tudi use. Jest se spunem ljeta nezaj, koku je pršu kok inšpektor u oštarijo in uzjeu ss sabo mujšter od vina, ki so ga točili. Če nej blu vinu ze neč, nej dejlou nobjeneh zepisniku, de se vinu ne smej vječ tuočet. Kratkumalu je birti zeukazou, de je mogu sued s takem vinam zetoklat na cejstvo in ga zlet u kanau. Dones pa inšpektorji nerdijo zepisnek, de se vinu ne smej tuočet in puotlej nobjeden vječ ne vej, kaj je ratalu s tem vinam in kdu ga je popiu.

Lepu pozdravljen

Kino spored

ZA MESEC JUNIJ 1964

1.—2. francoski pustolovski barvni film: AMBICIOZNA (izredni program); 3.—4. jugoslovanski zabavni film MAČEK POD ČELADO; 6.—7. egiptovski film ZA VEDNO ZDRUŽENA; 8.—9. angleški vojni film MAŠČEVANJE VOJAKA POOLEY (izredni program); 10.—11. francoski film SLUČAJ NINE B; 13.—14. ameriški ljubavni cinemascopski film DOPUSTI, DA SE LJUBIMO; 15.—16. italijanski barvni cinemascopski film GOLIAT IN VELIKANI (izredni program); 17.—18. francoski ljubavni film GREH MLADOSTI; 20.—21. ameriški barvni cinemascopski zabavni film ŠEPETANJE NA BLAZINI; 24.—25. angleški kriminalni film BETONSKA DŽUNGLA; 27.—28. ameriški zabavni film ČUDODELKA.

MALI OGLASI

SPREJEMAM krpanje perila na dom. Rozalija Pugelj, Levstikova 5, Ilirska Bistrica (pri glasbeni šoli).

OBVESTILO

Tovarna »LESONIT« Ilirska Bistrica poziva spodaj navedene delavce, naj dvignejo razliko osebnih dohodkov iz leta 1963. Zglasijo naj se čimprej pri blagajni podjetja, a najkasneje do 31. avgusta 1964. Kdor do tega dne ne pride po denar, bomo smatrali, da se prejemku odpoveduje.

Zglasijo naj se:

Urh Anton — Smrje;
Božič Alojz — Sabonje;
Mršnik Ivan — Zarečica;
Batista Stane — Zarečica;
Boštjančič Vinko — Koseze;
Milostnik Aleksander — Ilirska Bistrica;
Urh Leopold — Smrje;
Hrvatin Anton — Zabiče;
Kovačič Vinko — Ilirska Bistrica;
Možina Anton — Sabonje;
Nadoh Anica — Kilovče;
Cimprič Joža — Ilirska Bistrica;
Dujmovič Milena — Ilirska Bistrica;
Perovič Zenon — Zabiče.

ROJSTVA POROKE • SMRTI

ROJSTVA

Marko Novak, Ilirska Bistrica, Levstikova 53; Lilijana Grlj, Ilirska Bistrica, Jurčičeva 26; Igor Mahne, Ilirska Bistrica, Tomšičeva 7; Uroš Polak, Ilirska Bistrica, Gregorčičeva 32; Snežana Gerk, Ilirska Bistrica, Tomšičeva 7; Karmen Brezec, Ilirska Bistrica, Kosovelova 8; Dajana Cvitanič, Ilirska Bistrica, Tomšičeva 5; Andrej Žnidaršič, Ilirska Bistrica, Bilčeva pot 1; Karmen Kljun, Ilirska Bistrica, Vilharjeva 10; Igor Smolnik, Ilirska Bistrica, Rozmanova 6 a; Dunja Bistričič, Ilirska Bistrica, Prešernova 26; Ivan Štemberger, Kuteževo 56; Igor Ujčič, Studena gora 12; Zlata Jagodnik, Tominje 7; Jadranka Šajn, Čelje 26; Valter Krebelj, Ostrožno brdo 37; Drago Malečkar, Ostrožno brdo 54; Anica Poklar, Podgraje 40; Milorad Ignatović, Račice 8; Mišo Lakota, Podbeže 5; Rudolf Keš, Knežak 94; Jože Strle, Koritnice 40; Bernard Adam, Koritnice 67; Andreja Tomšič, (ženski) Bač 82.

POROKE

Miroslav Peterlin, kmet iz Kosez 18 in Veronika Suk, gospodinja iz Ivanovca — Varaždin;

Anton Šajina, delavec iz Podgrada 85 in Marija Ivančič, uslužbenka iz Podgrada 52;

Vinko Kalčič, šofer iz Lipe pri Reki 25 in Irena Rojc, delavka iz Gor. Zemona 44;

Marko Vilhar, mehanik PTT iz Velikega otoka 19 in Ada Samsa, uslužbenka PTT iz Šembij 36;

Franc Logar, delavec iz Vrbice 14 in Miroslava Primc, delavka iz Vrbice 17.

SMRTI

Alojz Volk, upokojenec iz Ilirske Bistrice, Gregorčičeva 7, star 69 let;

Anton Potepan, upokojenec iz Male Bukovice 29, star 76 let;

Marija Možina, gospodinja iz Soz 9, stara 76 let;

Andrej Hrvatin, inv. upokojenec iz Vrbova 33, star 80 let;

Marija Gržina, gospodinja iz Gor. Zemona 29, stara 73 let;

Jožefa Urh, upokojenka iz Zajelšja 5, stara 86 let;

Marija Gustinčič, gospodinja iz Rjavč 12, stara 68 let;

Viktor Tomažič, upokojenec iz Pregarij 21, star 68 let.